

LİNK VERME VE ESER SAHİBİNİN UMUMA İLETİM HAKKININ AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANİ KARARLARI IŞIĞINDA İNCELENMESİ

Ahunur AÇIKGÖZ*

ÖZ

Linkler, internetin etkin kullanımı açısından önemli ve temel bir araçtır. Linkin internet kullanıcılarını, eser korumasını haiz bir içeriğe ya da bu içeriğin yer aldığı bir sayfaya yönlendirdiği durumlarda, link verme eyleminin eser sahibinin umuma iletim hakkı ile ilişkisinin ne olması gerektiği oldukça tartışmalıdır. Özellikle, farklı link verme yöntemlerinin farklı sonuçlanması, eserin kaynak sayfada hak sahibinin rızası ile yer alıp almadığı, internette içeriğe erişimin site işleticileri tarafından her zaman engellenebilme ihtimalinin varlığı ve internetin kendine has diğer özellikleri link verme eyleminin umuma iletim hakkı bakımından yeknesak bir şekilde değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Bu çalışmada link verme eylemi ile umuma iletim hakkı arasındaki ilişki öncelikle doktrinde yer alan görüşler çerçevesinde ortaya konulacak, ardından ise konuyla ilgili Avrupa Birliği Adalet Divanı kararları detaylı bir şekilde incelenecektir. Çalışmanın sonunda, doktrindeki görüş ve ilgili kararlar ışığında, internette farklı menfaatler arasındaki dengeyi gözetecek şekilde soruna ilişkin bazı çözüm önerileri sunulacaktır.

***Anahtar Kelimeler:** İnternet, link verme, umuma iletim hakkı, erişilebilir kılma hakkı, yeni umum kriteri.*

EXAMINATION OF THE LINKING AND AUTHOR'S RIGHT OF COMMUNICATION TO THE PUBLIC IN THE LIGHT OF DECISIONS OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

ABSTRACT

Links are essential and fundamental instrument in terms of effective using of the internet. It is rather controversial that what should be the relation between linking and author's right of communication to the public where the link is directing internet user to the content which is a protected work or to the page in which the content is placed. Especially, different results of different technics of linking, whether the

* **Arş. Gör.**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Fikri Mülkiyet Hukuku Ana Bilim Dalı/ESKİŞEHİR, e-posta: acikgozahu@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8301-7072.

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.1018887

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 05/07/2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 11/10/2021

work is placed with the consent of the right holder on the source page, the possibility of web-site operators to prevention of accessibility of the content and other unique characteristics of the internet make it difficult to assess linking in a uniform way in terms of the right of communication to the public. In this study, firstly the relation between linking and the right of communication to the public will be revealed within the framework of the opinions in the doctrine, secondly relevant decisions of the Court of Justice of the European Union will be examined in detail. At the end of the study some solution proposals capable of striking a balance between various interests will be offered in the light of the opinions in the doctrine and relevant decisions.

Keywords: *Internet, linking, the right of the communication to the public, making available right, new public criterion.*

GİRİŞ

İnternet toplumun bilgiye erişimini kolaylaştıran, bilgi edinme ve ifade özgürlüğüyle yakından ilişkili bir ağ olmakla beraber eser korumasını haiz sınırsız sayıda içeriğe ev sahipliği yapmakta ve her gün bu içeriklerin sınırsız sayıda etkileşimini de mümkün kılmaktadır. Bu nedenle internet, eser sahiplerinin münhasır haklarının ihlaline yol açan eylemlerle de sık sık ilişkilendirilen bir ağ olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternetin olağan ve kendisinden beklenen işlevi yerine getirecek şekilde kullanımının eser sahibinin münhasır haklarıyla kesiştiği durumlarda mevcut düzenlemelerin, dijital dünyada farklı menfaatler arasındaki dengeyi yeterince sağlayamadığı görülmektedir. Özellikle, gün geçtikçe, eserlerin internet aracılığıyla yeni kullanım şekillerinin ortaya çıkması fikir ve sanat eserleri hukukunu da bu gelişmeleri takip etmek ve mevcut düzenlemelerin izin verdiği ölçüde, farklı menfaatler arasında adil dengeyi koruyacak farklı çözümler üretmek zorunda bırakmaktadır.

Link verme eylemi ve umuma iletim hakkı arasındaki ilişki de dijital dünyada internetin yol açtığı, farklı menfaatlerin birbiriyle yarıştığı ve mevcut düzenlemelerin net bir çözüm sunamadığı tartışmalardan birini oluşturmaktadır. Aşağıda görüleceği üzere, farklı ihtimallerde link verme eyleminin eser sahibinin umuma iletim hakkını ihlal edip etmediği konusundaki bazı uyuşmazlıklar Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)'nın önüne taşınmış ve ABAD her bir uyuşmazlıkta somut olayın da özelliklerini dikkate alarak umuma iletim hakkı ve link verme eylemi arasındaki ilişkiye

yönelik farklı kriterler ortaya koymuştur. AB hukuku ve Türk hukukunda “erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkına” ilişkin yasal düzenlemelerin mehzazı aynı olduğundan, ABAD’ın tespitleri Türk hukuku açısından da önem arz etmektedir.

I. LİNK VERME EYLEMİ

A. Genel Olarak

İnternet; birbiriyle bağlantılı birçok sayıda dijital dokümandan, bir başka deyişle internet sayfalarından (*web page*)¹ meydana gelmektedir. Her bir internet sayfasının, Tekdüzen Kaynak Belirteci (*Uniform Resource Locator - URL*)² olarak adlandırılan bir adresi vardır. İnternette belirli bir dokümana erişim, her bir dokümanın URL’si vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Ancak URL’yi oluşturan karakterler fazla ve karmaşıktır, dolayısıyla bu karakterleri akılda tutmak zordur. İşte, internette yer alan linkler³, belirli bir dokümanın/ internet sayfasının URL’sine ihtiyaç duyulmaksızın sayfalar arasında geçiş yapabilmeyi sağlamaktadır⁴. Kullanıcı linke tıklamak suretiyle, internette belli bir içeriğin depolandığı sunucuda, bu içeriğin kendi bilgisayarına

¹ İnternet sayfası, internet sunucusunda depolanmış bir HTML (*HyperText Markup Language*) dokümanıdır. Bkz. Margaret Levine Young/Doug Muder/Dave Kay/Kathy Warfel/Alison Barrows, *Internet: The Complete Reference*, McGraw-Hill Publishing, 1999, s. 394. HTML, internet sayfaları oluşturmak üzere kullanılan standart işaretleme dili olup internet sayfalarının yapısını tanımlar. HTML hakkında detaylı bilgi için bkz. Levine Young/Muder/ Kay/Warfel/Barrows, s. 650.

² URL, internette mevcut bir kaynağı temsil eden bir dizi karakterden oluşur ve tipik olarak “http” harfleri ile başlar. Bkz. Alain Strowel/Vicky Hanley, “Secondary Liability for Copyright Infringement with Regard to Hyperlinks” in Alain Strowel (Ed.), *Peer-to-Peer File Sharing and Secondary Liability in Copyright Law*, Edward Elgar Publishing, 2009, s. 72, dn. 6.

³ Link kelimesi ile eş anlamlı olmak üzere hiperlink (“*hyperlink*”) kelimesi de kullanılmaktadır. Bkz. Emanuela Arezzo, “Hyperlinks and Making Available Right in the European Union – What Future for the Internet After Svensson”, 2014, 45(5), *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, s. 524; Nicola Harvey, *Linking to a ‘New Public’: Parallels with the Principle of Exhaustion*, Lund University, Yüksek Lisans Tezi, 2015, s. 13, <<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=7451304&fileId=7451305>> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021.

⁴ Association Littéraire et Artistique Internationale (ALAI), “Report and Opinion on the Making Available and Communication to the Public in the Internet Environment – focus on linking techniques on the Internet”, 2014, 36(3), *European Intellectual Property Review*, s. 153, <<https://www.alai.org/en/assets/files/resolutions/making-available-right-report-opinion.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; Yavuz Selim Şener, *Fikri Mülkiyet Hukukunda Dijital Veri Tabanlarının Korunması*, Adalet Yayınevi, 2003, s. 115.

“gönderilmesine” yönelik bir talep oluşturmuş olur⁵.

Linkler internet kullanıcılarına, kural olarak, linkin yönlendirdiği internet sayfasının alan adını veya URL’sini oluşturan karakterler şeklinde görünür⁶. Ancak linklerin küçük bir resimden ya da- altı çizilmiş veya başka bir yöntemle vurgulanmış- kelimelerden oluşması da mümkündür⁷. Bu durumda internet kullanıcıları linkte, ilgili internet sayfasının URL’sini göremezler.

Linklerin temel işlevi internet kullanıcısının bir dokümandan başka bir dokümana geçişini sağlamak olup⁸ linkler, internet kullanıcıları ve site kurucuları açısından temel bir araç niteliğindedir⁹. Linklerin, internetin kullanımına temel katkısı; kullanıcının, internette yer alan bir dosyaya erişimini hızlandırmak ve böylece internet trafiğini de yavaşlatmaktır¹⁰. Bu açıdan linkler; internet kullanıcılarının, sayfanın URL’si aracılığıyla halihazırda zaten erişilebilecekleri bir içeriğe, erişimini kolaylaştırır. Aynı zamanda kullanıcılar bu linkler vasıtasıyla, aksi takdirde varlığından haberdar olamayacakları daha fazla internet sayfalarıyla da karşılaşmaktadırlar¹¹. Bu gibi işlevleri sebebiyle link verme eylemi, internetin hızlı ve etkin kullanımı açısından vazgeçilmez bir araç olarak görülmektedir¹². Linklerin, internetin etkin kullanımı için temel bir araç olarak değerlendirilmesinin yanı sıra, link verme eylemi,

⁵ ALAI, Report, s. 153.

⁶ Hasan A. Deveci, “Hyperlinks Citations, Reproducing Original Works”, 2011, 27(5), Computer Law & Security Review, s. 466.

⁷ Strowel/Hanley, s. 72; Deveci, s. 466; Ali Demirbaş, “Telif Hukukunda İnternet Linki ve Avrupa Adalet Mahkemesi’nin Svensson ve Bestwater Kararları”, 2018, 5(1), İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 170.

⁸ Strowel/Hanley, s. 72.

⁹ Arezzo, s. 524. Örneğin, işlevselliğini link verme eyleminden alan arama motorları, kullanıcının arama motoruna yazdığı anahtar kelimelerle eşleşen internet sayfalarının linklerini sunmakta ve kullanıcı da yalnızca bu linklere tıklamak suretiyle istediği dokümana erişebilmektedir. Bkz. Arezzo, s. 524. Arama motorları, internette yer alan bilgileri toplar, sınıflandırır ve kullanıcının arama kriterleri ile eşleşen internet sayfalarının linklerinin listesini sunar. Bkz. Alexandre Cruquenaire, “Electronic Agents as Search Engines: Copyright Related Aspects”, 2001, 9(3), International Journal of Law and Information Technology, s. 328.

¹⁰ ALAI, Report, s. 153; Mustafa Aksu, “Avrupa Adalet Divanı’nın Bazı Kararları Işığında Link Vermeden Dolayı Sorumluluğun Umuma İletim Hakkı Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, 2019, 18(1), İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 36.

¹¹ Deveci, s. 468.

¹² Peter, Mezei, “Enter the Matrix: The Effects of CJEU Case Law on Linking and Streaming Technologies”, 2016, 11(10), Journal of Intellectual Property Law&Practice, s. 778.

ABAD tarafından ifade ve bilgi edinme özgürlüğüyle de -dolaylı bir şekilde- bağlantılı görülmektedir. Buna göre; internet, bilgi edinme ve ifade özgürlüğü açısından özel bir önemi haizdir, linkler ise internetin düzgün işleyişine katkı sağlamaktadır¹³.

B. Link Verme Yöntemleri

1. İnternet Kullanıcısının -Açıkça- Farklı Bir İnternet Sayfasına Yönlendirildiği Linkler

a. Yüzeysel-Referans (*Surface-Reference*) Link

İnternet kullanıcısının tıklaması suretiyle aktifleşen yüzeysel linkler; kullanıcıyı, link veren internet sitesinden başka bir internet sitesinin ana sayfasına¹⁴ yönlendirmektedir¹⁵. Bu tür linklerde linkin tıklanması ile, kaynak sayfa¹⁶, kullanıcının ekranında yeni bir pencerede açılarak orijinal şekliyle yer almakta ve link veren sayfanın içeriği kullanıcının ekranından silinmektedir¹⁷.

b. Derin (*Deep*) Link

Derin linkin yüzeysel linkten tek farkı; linkin, internet sitesinin ana sayfasını atlayarak internet kullanıcısını doğrudan sitenin alt/ikincil sayfalarına iletmesidir¹⁸. Bu durumun pratik anlamı ise internet kullanıcısının, çoğu durumda link veren sayfa tarafından bilinçli bir şekilde tercih edilmiş

¹³ Judgement of the Court (Second Chamber), 08.09.2016, Case C-160/15, GS Media BV v Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, para. 45, (GS Media kararı olarak anılacaktır); Judgement of the Court (Grand Chamber), 09.03.2021, Case C-392/19, VG Bild-Kunst v Stiftung Preußischer Kulturbesitz, para. 49, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (VG Bild-Kunst kararı olarak anılacaktır).

¹⁴ İnternet siteleri internet sayfalarından oluşur. Bir internet sitesinin ana sayfası ise bu internet sitesinin “giriş kapısı” olarak değerlendirilebilir. Ana sayfa, kullanıcıların sitede ilgilerini çeken sayfalara göz atmalarına yardımcı olur. Bkz. Levine Young/Muder/Kay/Warfel/Barrows, s. 394.

¹⁵ Strowel/Hanley, s. 73; Leyla A. İzmirli, İnternet Ortamında Fikrî Mülkiyet Haklarının İhlali ve Korunması, Seçkin Yayınevi, 2012, s. 186; Arezzo, s. 526; ALAI, Report, s. 153. Bu linkler ayrıca basit link olarak da adlandırılmaktadır bkz. İzmirli, s. 186; Tsoutsanis, s. 497.

¹⁶ Bu aşamadan itibaren internet kullanıcılarına link sağlayan internet sayfası “link veren sayfa”, linkin, kullanıcıları yönlendirdiği sayfa ise eser korumasını haiz içeriğin yer aldığı sayfa olduğundan ayrıca “kaynak sayfa” olarak da anılacaktır.

¹⁷ Strowel/Hanley, s. 72-73; Tsoutsanis, s. 497.

¹⁸ Arezzo, s. 526; ALAI, Report, s. 153; Tsoutsanis, s. 497; Deveci, s. 467; Cruquenaire, s. 330.

bir içeriğe, doğrudan yönlendirilmesidir¹⁹. Yine bu tür linklerde, internet kullanıcısı link veren internet sayfasının dahil olduğu internet sitesinden farklı bir internet sitesinin alt sayfasına yönlendirildiğinin farkında da olmayabilir.

2. Kaynak Sayfada Yer Alan İçeriğin, İnternet Kullanıcısının Halihazırda Aktif Olduğu -Link Veren- İnternet Sayfasına Dahilmişçesine Bir İzlenim Uyandırdığı Linkler

a. Gömülü (*Inline-Embedded*) Linkler

Gömülü linklerde, belirli bir internet sayfasında yer alan; resim, MP3 dosyası veya reklam afişi gibi dijital bir içerik link veren internet sayfasına “dâhil edilmekte”, farklı bir deyişle, “gömülmekte/yerleştirilmektedir”²⁰. Bu tür linklerde içerik, kaynak sayfadan link veren sayfaya “getirilerek”²¹ kullanıcının, linke tıklaması gerekmeksizin linkin yönlendirdiği içerik, tarayıcı tarafından otomatik olarak aktifleştirilir²². Şöyle ki; bu yöntemde, kullanılan HTML yapısı, tarayıcıya içeriğin başka bir internet sayfasından çekilmesi emrini vermekte ve kullanıcının tarayıcısında içerik, orijinal olarak yer aldığı internet sayfası aracılığıyla görüntülenmektedir²³. İnternet sayfasının muhatabı açısından gömülü linkler, içeriğin tek bir sayfaya dahil olduğu ve yine bu sayfada görüntülediği durumlarla aynı etkiyi doğurmaktadır²⁴.

b. Çerçeveleme (*Framing*)

Çerçeveleme olarak adlandırılan link verme yönteminde; kaynak sayfa, link veren sayfada bir “çerçeve” içerisinde -resim içinde resim varmış gibi- görünür²⁵. Bu yöntemde, linkin yönlendirdiği doküman yeni bir sayfada

¹⁹ ALAI, Report, s. 153.

²⁰ Strowel/Hanley, s. 73; Cruquenaire, s. 330; Arezzo, s. 526; ALAI, Report, s. 153.

²¹ Deveci, s. 467.

²² Sevilay Eroğlu, “İnternette Aktif Linkler Yoluyla Fikri Haklara Müdahale”, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 2, Beta Yayınevi, 2003, s. 213; Arezzo, s. 527; ALAI, Report, s. 153. Belirtmek gerekir ki otomatik olarak aktifleştirilmeden kasıt örneğinin, bir videonun otomatik olarak oynatılması değildir. Linkin kullanıcı tarafından tıklanmasının gerekmemesi ile ifade edilmek istenen husus içeriğin otomatik olarak tarayıcı tarafından link verilen sayfaya dahil edilmesidir.

²³ Cruquenaire, s. 331.

²⁴ Opinion Of Advocate General Szpunar delivered on 10 September 2020, Case C-392/19, VG Bild-Kunst v Stiftung Preußischer Kulturbesitz, para. 10, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62019CC0392&from=EN>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (VG Bild-Kunst Hukuk Sözcüsü Görüşü olarak anılacaktır).

²⁵ Mezei, s. 779.

açılmaksızın, internet kullanıcılarının halihazırda buldukları sayfada, bir çerçeve içerisinde görüntülenebilmektedir²⁶. İnternet sayfasının pencerelere bölünmesi suretiyle çerçeve içerisinde sunulan içerik, başka bir internet sayfasının tamamı olabileceği gibi linkin yer aldığı HTML yapısına ``²⁷ unsuru eklenerek farklı bir internet sayfasında yer alan video, resim gibi münhasır içerikler de bu çerçeve içerisinde görüntülenebilir²⁸.

Esasında çerçeveleme, bir link verme yönteminden ziyade, internet sayfasında yer alacak olan içeriklerin ekranda ne şekilde görüntüleneceğini düzenleyen bir tekniktir²⁹. Nitekim, çerçeveleme tekniğinde internet sayfası önce çerçevelere ayrılmakta daha sonra sayfa işleticisinin amacına göre bu çerçevelere linkler yerleştirilmektedir³⁰. Çerçevelemede, kullanılan tekniğe göre kaynak sayfa otomatik olarak aktifleşmekte veya linkin çerçeve içerisinde aktif hale gelebilmesi için kullanıcının linke tıklaması gerekmektedir³¹. Bu açıdan internet sayfasının çerçevelere ayrılan kısımlarında uygun HTML kodlarının kullanılması sayesinde, otomatik olarak aktifleşen gömülü bir link de yer alabilir³².

Çerçeveleme yöntemini link verme yöntemleri açısından özellikli hale getiren husus, link veren sayfada kullanıcılara sunulan linklerin tıklanması ile, kaynak sayfanın veya içeriğin, linke tıklayan kişinin farklı bir internet sayfasına yönlendirilmesi gerekmektedir, link veren sayfada bir çerçeve içerisinde görüntülenebilmesidir. Burada Google Görseller arama motoru

²⁶ Arezzo, s. 526.

²⁷ Bkz. https://www.w3schools.com/tags/tag_img.asp Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

²⁸ Philip A. Nicolosi, "Website External Links & Framing Legal Guide!", <https://www.internetlegalattorney.com/website-external-links-framing-liability-guide/> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

²⁹ Deveci, s. 467.

³⁰ Bu yönde bir anlatım için bkz. <https://www.youtube.com/watch?v=MXuc4GjUvBc> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

³¹ Eroğlu, s. 214.

³² Nitekim esasında bu sebeple *Cavazos* ve *Miles* link verme türlerini otomatik olarak aktifleşen linkler (*auto-load links*) ve aktifleşmesi için kullanıcının tıklaması gereken linkler (*invoke-to-load links*) olarak sınıflandırmışlardır. Bkz. Edward A. Cavazos/Coe F. Miles, "Copyright on the WWW: Linking and Liability", 1997, 4(2), *Richmond Journal of Law and Technology*, para. 6, <http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v4i2/cavazos.html> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021. Benzer şekilde *ALAI* de 2013 tarihli raporunda çerçeveleme tekniğinden bahsetmemiş, linkleri hipermetin linkler ve gömülü linkler olarak sınıflandırmıştır. Bkz. *ALAI*, Report, s. 153.

örnek olarak gösterilebilir³³. Google, aranan anahtar kelimeyle eşleşen görsellerin tıklanabilir linklerini küçük resimler şeklinde kullanıcıya sunmakta ve bu linklere tıklanmasıyla, içerik sayfanın sağ tarafında açılan bir çerçeve içerisinde yerleştirilmektedir³⁴. Gömülü linklerde ise içerik, kullanıcı tarafından tıklama eylemi gerekmeksizin doğrudan link veren sayfanın içerisine yerleştirilmektedir.

c. Dahili Çerçeveleme (*Inline Framing – Iframe*)

Dahili çerçeveleme olarak adlandırılan yöntemde; kullanıcılar, internet sayfasını çerçevelere ayırmak gerekmeksizin içeriği doğrudan sayfanın içerisine ve kendi istedikleri bir konuma yerleştirebilme imkânına sahiptirler³⁵. Teknik anlamda çerçeveleme olmakla birlikte³⁶ dahili çerçevelemede içerik, internet sayfasının ayrılmaz bir parçası olarak görüntülenir³⁷.

Dahili çerçevelemede de link internet sitesi işleticisinin amacına göre şekillendirilebilir. Buna göre, kullanıcılara sunulan tıklanabilir bir linkin aktifleştirilmesi ile, kaynak sayfa *iframe* içerisinde görüntülenebileceği gibi *iframe* içerisinde yer alacak olan içerik, tarayıcı tarafından otomatik olarak da aktifleştirilebilir³⁸. Dahili çerçevelemede, klasik çerçevelemenin aksine internet sayfası farklı bölümlere ayrılmadığından bu yöntem gömülü linklerde olduğu gibi içeriğin doğrudan sayfaya yerleştirilmesiyle daha yakından ilişkili bir yöntem olarak görülmektedir³⁹. Nitekim günümüzde sosyal medya platformlarının, bünyelerinde yer alan içeriklerin *iframe* yoluyla başka internet

³³ Demirbaş, s. 171; Aksu, s. 47.

³⁴ Bkz. <<https://images.google.com/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021. Google da dahil olmak üzere görsel arama motorlarının özellikleri ve bu arama motorlarının fikir ve sanat eserleri hukuku bakımından değerlendirildiği detaylı bir inceleme için bkz. Özge Öncü, “Fikrî Hak İhlalleri Bakımından İnternet ‘Görsel’ Arama Motorları”, 2008, 10(1), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 95 vd.

³⁵ Bkz. <<https://html.com/tags/iframe/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

³⁶ Bu tespit için bkz. <<https://www.plagiarismtoday.com/2021/03/23/rethinking-embedding-and-framing/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

³⁷ Bu konuda bkz. <<https://html.com/tags/iframe/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021. Somut bir örnek için bkz. <<https://www.youtube.com/watch?v=9YffrCViTVk&t=6s>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

³⁸ Somut bir örnek için bkz. <<https://www.youtube.com/watch?v=brMaOyrO7KM>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

³⁹ Jonathan Bailey, “Rethinking Embedding and Framing”, (23.03.2021), <<https://www.plagiarismtoday.com/2021/03/23/rethinking-embedding-and-framing/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

sayfalarına doğrudan yerleştirilmesine imkân veren linkleri kullanıcılarına sağladığı görülmektedir⁴⁰.

Bu açıklamalar ışığında belirtmek gerekir ki hem dahili çerçevelenmede hem klasik çerçevelenmede hem de gömülü linklerde link veren sayfanın başlığı ve adresi, kaynak sayfanın başlığı ve adresiyle yer değiştirmez⁴¹ ve kaynak sayfa, link veren sayfanın kendi yapısı içerisinde görüntülenir⁴². Yine hem çerçeveleme hem de gömülü linkler, açıkça farklı bir sayfaya yönlendirilmeyen kullanıcıda -özellikle linklerin otomatik olarak aktifleştirildiği durumlarda- kaynak sayfanın, link veren sayfaya dahil olduğu izlenimini uyandırmaktadır⁴³.

C. Link Verme Eylemi ve Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku

İnternetin etkin kullanımı için linkler vazgeçilmez teknolojik araçlar olarak karşımıza çıkmakta iken link verme eyleminin, eser sahibinin mali ve/veya manevi hakları açısından ihlâllere yol açabileceği endişesi de mevcuttur. Nitekim linkler, internet kullanıcılarını esas olarak internet sayfalarına yönlendirmekle birlikte, bu internet sayfalarında bir video klip, resim, ses kaydı gibi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)⁴⁴ korumasını haiz bir eserin bulunması mümkündür⁴⁵. Linkin; internet kullanıcıını, üçüncü bir kişinin mali ve/veya manevi haklarına sahip olduğu video, resim, müzik gibi FSEK kapsamında eser olarak korunan dijital içeriklere yönlendirme ihtimalinin varlığı link verme eyleminin fikir ve sanat eserleri hukuku açısından değerlendirilmesini gerektirmiştir. Özellikle linkler, hak sahibinin rızası olmaksızın kaynak sayfada yer alan eser korumasını haiz içeriklere erişimi ve dolayısıyla bunların çoğaltılmasını kolaylaştırdığından⁴⁶, fikir ve sanat eserleri hukuku açısından bir tehdit olarak algılanmaktadır⁴⁷. Bu itibarla, internet kullanıcılarının link verme imkânının eser üzerindeki haklarla

⁴⁰ *Instagram*'ın sunduğu bu hizmet için bkz. <<https://about.instagram.com/blog/announcements/introducing-web-embedding-instagram-content-on-websites>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021. *Youtube* tarafından sunulan bu hizmet için bkz. <<https://support.google.com/youtube/answer/171780?hl=en>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

⁴¹ Strowel/Hanley, s. 73.

⁴² Tsoutsanis, s. 497.

⁴³ Tsoutsanis, s. 497; Eroğlu, s. 213-214; Strowel/Hanley, s. 73.

⁴⁴ RG. 13.12.1951, S. 7981.

⁴⁵ Tsoutsanis, s. 496.

⁴⁶ Mezei, s. 778; Deveci, s. 468.

⁴⁷ Deveci, s. 468.

kontrolünün mümkün olup olmadığının tespiti önem taşımaktadır.

Linkin kullanıcıyı, üçüncü kişilere ait bir esere yönlendirdiği durumlarda örneğin; özellikle derin link, çerçeveleme ve gömülü linklerde eser korumasını haiz bir içeriğin gerçek kaynağı internet kullanıcılarına görünür olmadığı hallerde FSEK m. 15'te düzenlenen eser sahibinin adının belirtilmesi hakkının ihlali gündeme gelebilir⁴⁸. Aynı şekilde, linkin yönlendirdiği içerik, kullanılan yöntem sebebiyle değişikliğe uğramışsa FSEK m. 16'da düzenlenen eserde değişiklik yapılmasını önleme hakkının ihlali gündeme gelebilir⁴⁹. Yine link verme eyleminin, eser sahibinin mali haklarından olan işleme hakkı ve çoğaltma hakkını ihlal edip etmediği de tartışılabilir⁵⁰.

Belirtilen durumlarda, link verme eyleminin doğrudan kendisi eser sahibinin münhasır haklarının ihlaliyle sonuçlanmamaktadır. Burada somut olayın özelliklerine ve de özellikle link verme türlerine göre, link verme eyleminin dolaylı sonuçları, eser sahibinin münhasır haklarının ihlaline yol açmaktadır. Farklı bir deyişle, *anılan münhasır haklar açısından*, ihlale yol açan husus linkin verilmesi değil, link verilmesinin dolaylı bir sonucu olarak eser sahibinin adının belirtilmemesi, eserin değişikliğe uğraması, çoğaltılması veya işlenmesidir. Özellikle internette gerçekleştiriliyor olması ve oldukça geniş bir kitle olarak değerlendirilebilecek internet kullanıcılarına yönelik bir eylem olması sebebiyle, link verme eyleminin doğrudan kendisinin ilgili olduğu hak, umuma iletim hakkı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu itibarla, link verme eyleminin doğrudan bir sonucu olarak, internet kullanıcılarının

⁴⁸ Bkz. Tekin Memiş, Fikri Hukuk Bakımından İnternet Ortamında Müzik Sunumu, Seçkin Yayınevi, 2002, s. 136; Tekin Memiş, "Fikri Hukuk Bakımından Link ve Frame Verilmesi", 2011, 22(2), Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, s. 400 vd.; Arezzo, s. 527; İzmirli, s. 188; Eroğlu, s. 230; Veysel Başpınar/Doğan Kocabey, İnternette Fikri Hakların Korunması, Yetkin Yayınevi, 2007, s. 163 vd.

⁴⁹ Eroğlu, s. 231; Başpınar/Kocabey, s. 163 vd.; European Copyright Society, Opinion on The Reference to the CJEU in Case C-466/12 Svensson, University of Cambridge Faculty of Law Research Paper No. 6/2013, (15.02.2013), s. 14, <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2220326> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (ECS Görüşü olarak anılacaktır).

⁵⁰ Link verme eyleminin, özellikle eser sahibinin çoğaltma hakkını ihlal edip etmediği konusunda görüş birliği yoktur. Bu konuda bazı görüş ve açıklamalar için bkz. Mezei, s. 780; Eroğlu, s. 223 vd.; Jessica Litman, Digital Copyright, Prometheus Books, 2006, s. 163; Tim Berners Lee, "Links and Law: Myths", (Nisan 1997), <<https://www.w3.org/DesignIssues/LinkMyths.html>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; Cruquenaire, s. 330; Memiş, Müzik, s. 135 vd.; Memiş, Link, s. 404 vd.; Başpınar/Kocabey, s. 157 vd.; İzmirli, s. 186 vd. Link verme ve işleme hakkı arasındaki ilişki bakımından bazı açıklamalar için bkz. Memiş, Link, s. 402 vd.

linkler vasıtasıyla esere erişiminin kolaylaştırılması, eser sahibinin münhasır haklarından umuma iletim hakkının, özellikle erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının tartışılmasını gerektirmektedir.

Link verme eylemi, bireylerin interneti kullanımını kolaylaştırmak ve hukuk tarafından açıkça yasaklanmamış olmakla beraber; internet kullanıcılarının, bu imkânı kullanmalarını engelleyecek müdahaleleri etkisiz kılacak olan herhangi bir “link verme hakkından” söz edilebilmesi de mümkün değildir⁵¹. Bu nedenle, ilk bakışta, link verme eyleminin eser sahibinin münhasır bir hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi durumunda bu eylemin doğrudan yasaklanabileceği akla gelebilir. Ancak ne var ki, linklerin internetin yapısı ve işlevselliği açısından önemli bir role sahip olması⁵² nedeniyle böylesi bir sonuca ulaşmak çok da basit değildir. Link verme eylemi, fikir ve sanat eserleri hukuku açısından değerlendirilirken farklı menfaatler arasında kurulacak adil bir dengenin gözetilmesi zorunludur⁵³. Çünkü, eser sahipleri ve eserden faydalanan toplum üyelerinin menfaatleri arasında adil bir dengenin sağlanması fikir ve sanat eserleri hukukunun temel amaçlarından biridir⁵⁴. Bu açıdan; link verme, eser sahibinin belirli münhasır haklarıyla ilişkili olsa dahi, internetin etkin ve düzgün kullanımı ve kendisinden beklenen işlevi yerine getirmesi açısından linklerin vazgeçilmez bir araç olması, bireylerin internet kullanımındaki menfaatlerinin de ayrıca dikkate alınmasını gerektirmektedir. Zira, bilginin yayılmasını hızlandıran ve kolaylaştıran internetin temel yapısını oluşturan linkler, toplumun eserlere kolayca erişimine de hizmet etmektedir. Esere erişim ise fikir ve sanat eserleri hukukunun temelinde yer alan kavramlardan birisidir⁵⁵.

⁵¹ Toby Headdon, “An Epilogue to Svensson: The Same Old New Public and the Worms That Didn’t Turn”, 2014, 9(8), *Journal of Intellectual Property Law&Practice*, s. 662.

⁵² Arezzo, s. 524.

⁵³ Headdon, s. 662; Mezei, s. 778.

⁵⁴ Erdem Türkekul, “İnternet Ortamında Fikir ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri” in Yeşim M. Atamer (Derl.), *İnternet ve Hukuk*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, s. 565.

⁵⁵ Georgia Jenkins, “An Extended Doctrine of Implied Consent – A Digital Mediator?”, 2021, 52, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, s. 708, <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40319-021-01024-2.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

I. UMUMA İLETİM HAKKI

A. Umuma İletim Hakkına İlişkin Hukuki Düzenlemeler

1. Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Telif Hakları Anlaşması (*WIPO Copyright Treaty-WCT*)⁵⁶ m. 8

Eser sahiplerinin umuma iletim hakkına ilişkin temel düzenleme WCT m. 8’de yer almaktadır. WCT m. 8’e göre, edebiyat ve sanat eserleri sahipleri umum üyelerinin, kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişebilmelerinin sağlanması da dahil olmak üzere, eserlerinin kablolu veya kablosuz bir şekilde umuma iletilmesi konusunda münhasır hak sahibidirler.

WCT m. 8’de yer alan bu metnin parçalı bir şekilde incelenmesinde fayda vardır. Maddenin Türkçe çevirisinin, “eserlerinin kablolu veya kablosuz bir şekilde umuma iletilmesi” şeklinde ifadesini bulan ikinci kısmında (orijinal metnin ilk kısmında) geleneksel anlamda umuma iletim hakkı düzenlenmiştir⁵⁷. Geleneksel anlamda umuma iletim hakkı, daha çok bir yerden diğer bir yere kablolu veya kablosuz eş zamanlı iletimleri (örneğin; radyo veya televizyon yayınları, kablo servisleri, uydu aracılığıyla gerçekleştirilen iletimler) kapsamaktadır⁵⁸.

Maddenin, “kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişebilmelerinin sağlanması” şeklinde ifadesini bulan ilk kısmında (orijinal metnin ikinci kısmında) ise geleneksel umuma iletim hakkından farklı olarak “erişim sağlama

⁵⁶ Anlaşma metni ve üye ülkeler için bkz. <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/wct/>. WCT ile birlikte WIPO İcralar ve Fonogramlar Anlaşması (*WIPO Performances and Phonograms Treaty-WPPT*), “İnternet Anlaşmaları” olarak adlandırılmaktadırlar. Bkz. Başpınar/Kocabey, s. 54. Türkiye’nin, 02.05.2007 tarihli ve 5646 sayılı Kanunla WPPT’ye, yine aynı tarihli 5647 sayılı Kanunla WCT’ye katılması uygun bulunmuştur. 14.05.2008 tarihli, 26876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2008/13579 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile İnternet Anlaşmaları olarak bilinen WCT ve WPPT ülkemiz açısından yürürlüğe girmiştir.

⁵⁷ Mihaly J. Ficsor, *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Right Terms*, WIPO, 2003, s. 210; Jörg Reinbothe/ Silke von Lewinski, *The WIPO Treaties 1996 – The WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty Commentary and Legal Analysis*, Butterworths LexisNexis Yayınları, 2002, s. 109.

⁵⁸ Ficsor, 2003, s. 208; İbrahim Emre Bayamloğlu, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Teknolojik Koruma*, On İki Levha Yayınları, 2008, s. 158.

yoluyla umuma iletim hakkı⁵⁹ (*making available right*) düzenlenmiştir⁶⁰. Söz konusu hak; eserlerinin, internet veya gelecekte ortaya çıkacak benzer dijital ağlar aracılığıyla iletimleri bakımından eser sahiplerine münhasır bir hak tanınması gerekliliği sonucu ortaya çıkmış bir haktır⁶¹. Umuma iletim hakkını genişletmek suretiyle kaleme alınan bu hakka göre, eser sahipleri eserlerinin dijital alanda iletimlerine izin vermek veya yasaklamak konusunda münhasıran hak sahibidirler⁶². Doktrinde, bu hakkın, WCT'nin en önemli başarılarından biri olduğu ifade edilmektedir⁶³.

2. AB Hukuku

AB hukukunda umuma iletim hakkına ilişkin temel düzenleme, Bilgi Toplumunda Telif Hakları ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılmasına Dair 2001/29 sayılı Direktif⁶⁴ m. 3'te yer almaktadır. 2001/29 sayılı Direktif m. 3/1'e göre, *“Üye devletler, eser sahiplerine, umum üyelerinin, kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişebilmelerinin sağlanması da dahil olmak üzere, eserlerinin kablolu veya kablosuz bir şekilde umuma iletilmesine izin verme veya yasaklama konusunda münhasır bir hak tanımalıdır.”* Anılan düzenlemenin mehzamını WCT m. 8 oluşturmaktadır⁶⁵. 2001/29 sayılı Direktif

⁵⁹ “*Making available right*” olarak ifade edilen bu hakkın Türkçe literatürde farklı şekillerde adlandırıldığı görülmektedir. Ateş tarafından bu hak, “erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı”, Bozbel tarafından “umuma erişilebilir kılma” hakkı, Nal ve Suluk tarafından ise “umuma erişimi sağlama hakkı” olarak adlandırılmaktadır. Bkz. Mustafa Ateş, “Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da ‘E-Haklar’: FSEK’in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme”, Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2012, Yetkin Yayınevi, 2013, s. 31; Savaş Bozbel, “Fikri Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması (FSEK m. 25/II)”, Haluk Konuralp Anısına Armağan (Cilt 3), Yetkin Yayınları, 2009, s. 198; Cahit Suluk/Rauf Karasu/Temel Nal, Fikri Mülkiyet Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2018, s. 100. Bu çalışmada, “erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı” ifadesi tercih edilmiştir.

⁶⁰ Reinbothe/von Lewinski, s. 109.

⁶¹ Ficsor, 2003, s. 207.

⁶² Sam Ricketson/Jane C. Ginsburg, International Copyright and Neighbouring Rights (Vol. I), 2. Baskı, Oxford University Press, 2006, s. 747.

⁶³ Ricketson/Ginsburg, s. 746.

⁶⁴ Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the Harmonisation of Certain Aspects of Copyright and Related Rights in the Information Society. OJ. L. 167/10-19, 22.06.2001 (2001/29 sayılı Direktif olarak anılacaktır).

⁶⁵ Bu konuda bkz. Judgement of the Court (Third Chamber), 15.03.2012, Case C-135/10, Società Consortile Fonografici (SCF) v Marco Del Corso, para. 72, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; Eleonora Rosati, “Linking and Copyright: Easier at Last? First National Applications of the CJEU GS Media Judgement” in Tatiana-Eleni Synodinou, Philippe Jougoux, Christiana Markou, Thalia Prastitou (Eds.),

de tıpkı WCT’de olduğu gibi; eserin, kişilerin kendi seçtikleri yer ve zamanda erişilebilir kılınmasını, daha genel bir hak olan umuma iletim hakkının bir alt başlığı olarak düzenlemiştir⁶⁶.

3. Türk Hukuku

Hukukumuzda umuma iletim hakkı FSEK m. 25’te düzenlenmiştir. FSEK m. 25/1-2’ye göre, “*Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, radyo-televizyon, uydu ve kablo gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla veya dijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla yayınlanması ve yayınlanan eserlerin bu kuruluşların yayınlarından alınarak başka yayın kuruluşları tarafından yeniden yayınlanması suretiyle umuma iletilmesi hakkı münhasıran eser sahibine aittir. Eser sahibi, eserinin aslı ya da çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtılmasına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda eserine erişimini sağlamak suretiyle umuma iletimine izin vermek veya yasaklamak hakkına da sahiptir.*”

FSEK m. 25 kapsamında “umuma iletim hakkı” başlığı altında birden fazla hak düzenlenmiştir. FSEK m. 25’in, (1) eserin radyo ve televizyon gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla yayınlanması veya iletilmesi, (2) yayın kuruluşları tarafından yapılan yayın veya iletimin bir başka yayın kuruluşu tarafından yeniden yayını veya iletimi, (3) eserin gerçek kişilerin seçtiği yer ve zamanda erişilebilir kılınması olmak üzere üç farklı yetkiyi içerdiği ifade edilmektedir⁶⁷. Bu bağlamda bu madde kapsamında FSEK m. 25/1 ile eser sahibinin “yayın hakkı” veya “iletim hakkı”, “yeniden yayın hakkı” veya “yeniden iletim hakkı”, FSEK m. 25/2 ile ise erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı düzenlenmiştir⁶⁸.

FSEK m. 25/1’de yukarıda açıklandığı şekilde geleneksel anlamda umuma iletim hakkının düzenlendiği, FSEK m. 25/2’de ise WCT’nin en önemli başarısı olarak addedilen, dijital alanda gerçekleştirilen eylemler

EU Internet Law in the Digital Era, Springer Yayınları, 2020, s. 62.

⁶⁶ ALAI, Report, s. 150.

⁶⁷ Ateş, s. 31.

⁶⁸ Ateş, s. 31. Bununla birlikte *Bozbel*, bu üç hakka ek olarak FSEK m. 25/2’nin ilk cümlesinde yer alan, eserin telli veya telsiz araçlarla satışının da madde kapsamında ayrı bir hak olarak düzenlendiğini ifade ederek umuma iletim hakkını toplam dört başlık altında incelemiştir. *Bozbel*, s. 196.

bakımından tanınmış olan münhasır hakkın iç hukuka aktarıldığı görülmektedir. Nitekim doktrinde, FSEK m. 25/2 hükmünün, özellikle internet aracılığıyla gerçekleştirilen iletiler bağlamında hak sahibine münhasır bir hak tanıyan WCT m. 8 hükmünden esinlendiği ifade edilmiştir⁶⁹.

B. İnternet, Link Verme Eylemi ve Umuma İletim Hakkı

Yukarıda anılan maddelerde ifadesini bulan “kişilerin kendi seçtikleri yer ve zamanda esere erişiminin sağlanması” ile temel olarak internetin düzenlenilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir⁷⁰. Ancak internette gerçekleştirilen her eylemin, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi mümkün değildir. Zira eserin, internet üzerinden önceden belirlenmiş bir zamanda ve eş zamanlı olarak umuma iletilmesi de mümkündür. Böyle bir durumda, kişilerin esere kendi seçtikleri yer ve zamanda erişebilmeleri mümkün olmadığı için, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkından da söz edilemeyecektir⁷¹.

Eser, eş zamanlı değil ancak kişilerin, kendi seçtikleri bir yer ve zamanda esere erişebilecekleri şekilde internette hazır bulunduruluyorsa artık erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkından söz edilecektir. Eserin umuma bu şekilde iletimi “isteğe bağlı iletiler” olarak adlandırılmaktadır⁷². Bu tür iletiler bakımından ilgili hakkın uygulanabilmesi için, topluluk üyelerinin esere erişim sağlayıp sağlamadığı veya ne sıklıkla erişim sağladığının herhangi bir önemi yoktur⁷³. Nitekim, erişim sağlama eylemi esas olarak eserin, umum üyelerinin erişimi için sunulmasını kapsamakta⁷⁴ ve söz konusu hak, gerçek bir iletimin gerçekleşmiş olması durumunda⁷⁵, iletim işleminin

⁶⁹ Suluk/Karasu/Nal, s. 100; Ateş, s. 33; Başpınar/Kocabey, s. 129.

⁷⁰ Fırat Öztan, Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, Turhan Kitabevi, 2008, s. 390; ALAI, Report, s. 151.

⁷¹ Reinbothe/von Lewinski, s. 109.

⁷² J.A.L. Sterling, World Copyright Law, 3. Baskı, Sweet & Maxwell Yayınevi, 2015, s. 477; Ricketson/Ginsburg, s. 746.

⁷³ ALAI, Report, s. 150.

⁷⁴ Ricketson/Ginsburg, s. 747; ALAI Report, s. 150. Nitekim WCT m. 8'in orijinal metninde yer alan “*may access*” ifadesi, bir ihtimali belirtmekte olup umum üyelerinin esere gerçek anlamda erişiminin daha sonraki bir zamanda gerçekleşebileceği veya hiçbir zaman gerçekleşmeyebileceğini göstermektedir. Bkz. Jane C. Ginsburg, “Hyperlinking and ‘Making Available’”, 2014, 36(3), European Intellectual Property Review, s. 147. Dolayısıyla bu hakkın uygulanabilmesi için eserin, umum üyelerinin esere erişimine imkân verecek şekilde sunulması yeterlidir.

⁷⁵ Bu ifade ile kastedilen, eserin umum üyelerinin kendi seçtikleri yer ve zamanda

tamamı bakımından uygulanacak şekilde genişlemektedir⁷⁶.

Link verme eyleminin internet aracılığıyla gerçekleştiriliyor olması, bu eylemin her durumda FSEK m. 25/2’de düzenlenen erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamına *dahil olabileceği* anlamına gelmez. Çünkü, yukarıdaki açıklamalardan hareketle, link verme eylemi umum üyelerinin kendi seçtikleri bir yer ve zamanda esere erişebilmelerini mümkün kılıyorsa erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilebilecektir⁷⁷. Aksi takdirde; örneğin, linkin umum üyelerini canlı bir yayına yönlendirdiği durumlarda artık erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkından değil geleneksel anlamda bir umuma iletim hakkından söz edilebilir^{78 79}. Her iki durumda da link verme eylemi esasen umuma iletim hakkı kapsamında *değerlendirilebilir* olduğundan bu sonucun hukukumuz açısından pratik olarak bir öneminin olmadığı söylenebilse de bu açıklamalar link verme eylemini, FSEK kapsamında umuma iletim hakkı çerçevesinde değerlendirmeye elverişli hükümlerin varlığını göstermektedir.

II. LİNK VERİLMESİ ESER SAHİBİNİN UMUMA İLETİM HAKKINI İHLAL EDER Mİ?

A. Doktrinde Yer Alan Bazı Görüşler

Eser korumasını haiz bir içeriğe yönlendiren linklerin, eser sahibinin umuma iletim hakkını, özellikle erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını

erişebilecekleri şekilde sunumuna ek olarak eserin belirli bir internet kullanıcılarına iletilmiş durumlarıdır.

⁷⁶ Reinbothe/von Lewinski, s. 108.

⁷⁷ Tsoutsanis, s. 505; Ginsburg, EIPR, s. 148; Mezei, s. 780.

⁷⁸ ABAD C-279/13 sayılı kararında, canlı bir televizyon yayına yönlendiren linkin, umum üyelerinin kendi seçtikleri yer ve zamanda bu yayını izleyebilmelerinin mümkün olmaması sebebiyle, 2001/29 sayılı Direktif m. 3/2’de, bağlantılı hak sahiplerine tanınan erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı ile bir ilgisi olmadığına karar vermiştir. Bkz. Judgement of the Court (Fourth Chamber), 26.03.2015, Case C-279/13, C More Entertainment AB v Linus Sandberg, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021.

⁷⁹ FSEK m. 25/1’de yayın kuruluşları vasıtasıyla gerçekleştirilen iletimler düzenlendiği için, yukarıda anıldığı şekilde gerçekleşen bir link verme eylemi, ancak FSEK m. 25/2’nin birinci kısmı kapsamında (“*eser sahibi eserinin aslı ya da çoğaltılmış nüshalarının ... diğer biçimlerde umuma ... sunulmasına ... izin vermek veya yasaklamak hakkına da sahiptir.*”) değerlendirilebilir. Anılan fıkranın anılan kısmının yayın kuruluşları haricinde gerçekleştirilen iletimleri kapsadığı hususunda bkz. Levent Yavuz/Türkey Alıca/Fethi Merdivan, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu (Cilt 2), 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2014 s. 1049.

ihlal edip etmeyeceğine yönelik doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

1. Link Verme Eylemiyle Umuma İletim Hakkı Arasında İlişki Kurulamayacağına Yönelik Görüşler

Bir kısım yazara göre, link verme eyleminin (kullanılan link verme yöntemi ne olursa olsun) eser sahibinin umuma iletim hakkıyla bir ilgisinin kurulabilmesi mümkün değildir⁸⁰. *Strowel* ve *Hanley*'e göre; eser, kaynak sayfada halihazırda zaten tüm internet kullanıcılarının erişimine sunulmuş durumdadır, dolayısıyla link verme eylemi yeni bir erişim sağlama eylemi olarak değerlendirilemez⁸¹. Ayrıca link, eserin hitap ettiği kullanıcı kitlesini de genişletmeyecektir. Çünkü, link aracılığıyla esere erişen kullanıcılar, zaten sayfanın URL'si aracılığıyla doğrudan esere erişim imkânına sahiptirler⁸². Benzer şekilde *Litman*'a göre de linkler, yalnızca internette yer alan bir dosyanın yer bilgisini içeren kodlardır ve atıf yapılan kaynağa ulaşmayı kolaylaştıran dipnotlara (*footnote*) benzetilebilirler⁸³. Toplum üyelerinin ise, bir esere hak sahibinin rızası olmaksızın atıf yapma/göndermede bulunma hakkı her zaman mevcuttur⁸⁴. Eserin, kaynak sayfada, hak sahibinin rızası olmaksızın yer alıyor olması da farklı bir sonuca ulaşmayı gerektirmez. Çünkü, hukuka aykırı bir içeriğe atıf yapan bir dipnot hak sahibinin eser üzerindeki haklarının ihlali anlamına gelmez⁸⁵.

Avrupa Telif Hakları Topluluğu (*European Copyright Society-ECS*) tarafından yayımlanan 2013 tarihli raporda da link verme eyleminin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Her şeyden önce link oluşturmak, umuma iletimin (*communication*) öncelikli şartı olarak eserin iletimini (*transmission*) içermemektedir. ECS'nin de linkleri işlevsel açıdan yalnızca dipnot olarak değerlendirme görüşünü benimsediği görülmektedir⁸⁶. Bu açıdan ECS'ye

⁸⁰ Eroğlu, s. 227; *Strowel/Hanley*, s. 81; *Litman*, s. 163; Tanya Aplin, *Copyright Law in the Digital Society*, Hart Publishing, 2005, s. 151; ECS Görüşü, s. 2 vd.; Memiş, *Link*, s. 409; Stavroula Karapapa, "The Requirement for a 'New Public' in EU Copyright Law", 2017, 42(1), *European Law Review*, s. 28, <<http://repository.essex.ac.uk/28785/9/SSRN-id3047062.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; Demirbaş, s. 178-181.

⁸¹ *Strowel/Hanley*, s. 81.

⁸² *Strowel/Hanley*, s. 81.

⁸³ *Litman*, s. 163. Bu görüş isabetli bir şekilde eleştirilmiştir. Bkz. Tsoutsanis, s. 497.

⁸⁴ *Litman*, s. 183. Linkleri dipnotlara benzeten bir başka görüş için bkz. Headdon, s. 663.

⁸⁵ *Litman*, s. 183.

⁸⁶ ECS Görüşü, s. 1.

göre, link eserin iletimini içermemekte, yalnızca eserin internetteki konuma ilişkin bir bilgi sunmaktadır, ki kullanıcının bu bilgi aracılığıyla esere erişip erişmeyeceği kendi tercihine kalmıştır⁸⁷.

ECS'nin linklerin, iletim şartını sağlamadığı görüşü doktrinde eleştirilmiştir⁸⁸. Gerçekten de yukarıda da belirtildiği üzere, erişim sağlamaya yoluyla umuma iletimin gerçekleşmesi için iletim eyleminin gerçekleşmiş olması şart değildir. Yalnızca eserin sunumu, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının varlığı için yeterli olacağından gerçek anlamda bir iletimin gerçekleşmediği iddiasıyla link verme eyleminin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını oluşturmadığı görüşü isabetsizdir.

2. Link Verme Eylemini Umuma İletim Hakkı Kapsamında Bir Eylem Olarak Değerlendiren Görüşler

Link verme eylemini umuma iletim hakkı kapsamında değerlendiren bazı yazarlar, içeriğin başka bir sayfada mı yoksa linki veren internet sayfasında mı görüntülediğine göre bir ayırım yapmaktadırlar. Bu yazarlara göre, yüzeysel ve derin linkler dışındaki link verme yöntemlerinde eser link veren sayfada görüntüleneceğinden bu linklerin, hak sahibinin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını ihlal ettiği kabul edilmelidir⁸⁹.

Ginsburg ve Ricketson'a göre ise, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı; eserin, internet üzerinden doğrudan sunumuna ek olarak, link verme eyleminde olduğu gibi, dolaylı sunumlarına da uygulanabilecek anlamda geniş kapsamlı bir haktır⁹⁰. Yazarlar, link verme ve umuma iletim hakkı arasındaki bağlantıyı tespit ederken WCT m. 8'de yer alan "kendi seçtikleri yer" ifadesini yorumlamışlardır. Burada "yer" ifadesinin akla gelen ilk anlamı – örneğin, bir araba, ev veya internet kafe gibi – umum üyelerinin bulunduğu konumlardır. Ancak bu ifade ayrıca, esere erişim için etkileşime geçilen yer (*networked place*), örneğin bir internet sayfası, olarak da yorumlanabilir⁹¹. Bu itibarla, umum üyesinin farklı bir internet sayfasına yönlendirildiğinin farkında olduğu durumlarda (yüzeysel veya derin link), kullanıcının esere erişim için tercih ettiği yer, kaynak sayfa olacağından bu durumda umuma iletim eyleminin

⁸⁷ ECS Görüşü, s. 8.

⁸⁸ Tsoutsanis, s. 498 vd.

⁸⁹ Memiş, Müzik, s. 134 vd.; Başpınar/Kocabey, s. 157 vd.

⁹⁰ Ricketson/Ginsburg, s. 747.

⁹¹ Ricketson/Ginsburg, s. 748.

ilk sayfaya ilişkisinin kurulma ihtimali daha zayıftır⁹². Ancak, açıkça farklı bir sayfaya yönlendirilmediği durumlarda (çerçeveleme veya gömülü link), kullanıcının esere erişim için tercih ettiği sayfa, etkileşime geçmeyi tercih ettiği ilk sayfa olacağından bu tür linkler erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamındadır⁹³.

ALAI'nin 2014 tarihli görüşünde de link verme eylemiyle erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı arasında doğrudan bir ilişki kurulduğu görülmektedir. ALAI'ye göre, linklerin erişim sağlama yoluyla umuma iletim eylemini oluşturacak şekilde, eser korumasını haiz içerikleri halka sunmak amacıyla kullanılabilmesi açıktır⁹⁴. Ancak, yüzeysel/referans linklerde olduğu gibi, linkin, yalnızca esere erişimin mümkün kılındığı bir kaynağa kullanıcıyı yönlendirme işlevi gördüğü durumlarda eserin umuma erişimi sağlanmamıştır. Kullanıcının internet sayfasının URL'si aracılığıyla doğrudan esere yönlendirildiği yüzeysel linkler dışındaki link verme yöntemlerinin kullanıldığı durumlarda ise, erişim sağlama yoluyla umuma iletim eylemi gerçekleştirilmiştir. Derin linklerde olduğu gibi, kullanıcının farklı bir internet sayfasına yönlendirilmesinin veya içeriğin, kullanıcının halihazırda bulunduğu sayfa içerisinde görüntülenmesinin ise erişim sağlama yoluyla umuma iletim eyleminin varlığının değerlendirilmesinde belirleyici bir etkisi yoktur⁹⁵. Benzer şekilde, eserin internette herkesin kullanımına açık bir internet sayfasında mı yoksa (üyelik şartı gibi) teknik bir önlemlle korunan bir internet sayfasında mı yer aldığı veya eserin kaynak sayfada bulunması konusunda hak sahibinin rızasının olup olmadığı da önemli değildir⁹⁶.

ALAI'ye göre, yüzeysel linkler dışındaki linkler, erişim sağlama eylemi kapsamında değerlendirilse bile her link verme eylemi bu münhasır hakkın ihlaliyle sonuçlanmayacaktır⁹⁷. Link verilmesi, hak sahibinin içeriğe internette

⁹² Ricketson/Ginsburg, s. 748. Bu nedenle aslında yüzeysel ve derin linklerde eser değil, eserin yer aldığı internet sayfasının erişimi sağlanmaktadır. Bkz. Jane C. Ginsburg/Luke Ali Budiardjo, "Liability for Providing Hyperlinks to Copyright-Infringing Content: International and Comparative Law Perspectives", 2018, 41(2), Columbia Journal of Law & the Arts, s. 170.

⁹³ Ricketson/Ginsburg, s. 748.

⁹⁴ ALAI, Report, s. 153.

⁹⁵ ALAI, Report, s. 153-154.

⁹⁶ ALAI, Report, s. 154.

⁹⁷ *Ginsburg* bu durumu, her çoğaltma eyleminin hak sahibinin çoğaltma hakkı kapsamında olmasına rağmen şahsi kullanım için gerçekleştirilen çoğaltmaların (FSEK m. 38, 2001/29 sayılı Direktif m. 5/2) hakkın ihlali ile sonuçlanmamasına benzetmektedir. Bkz. Ginsburg,

erişim sağlanıp sağlanmayacağı veya hangi koşullarda erişim sağlanacağı konusundaki kararıyla çelişmeyeceği sürece ihlal niteliği taşıyan bir eylem olarak değerlendirilmemelidir. Buna göre, link verme eylemi özellikle şu üç durumda hak sahibinin erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanacaktır: (1) içerik kaynak sayfada hak sahibinin rızası olmaksızın yer alıyorsa, (2) içeriğe erişimin sınırlandırılması için kullanılan teknik bir koruma önlemi aşıyorsa, (3) link verme eylemi hak sahibinin açık rızasına veya belirgin bir şekilde kendisine atfedilebilecek örtülü rızasına aykırı olarak gerçekleştiriliyorsa⁹⁸. Ancak bu durumlarda, link verilebilmesi için hak sahibinin rızasının aranması, linkleri iş yöntemlerinin temel bir aracı olarak kullanan ticari aktörleri de zor duruma sokabilecek niteliktedir. ALAI'ye göre bu baskının hafifletilmesi için münhasır bir hak ihlali oluşturan eylem, yorum yoluyla hukuka uygun hale getirilmemeli, kanun koyucu tarafından link verme eylemine ilişkin bir istisna öngörülmelidir⁹⁹.

Doktrinde, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilen link verme eyleminin belirli durumlarda ihlal ile sonuçlanmayacağına örtülü onay ilkesine (*implied licence doctrine*) göre de kabul edilebileceği ifade edilmiştir¹⁰⁰. Örtülü onay ilkesi, eser üzerindeki hakkın sahibine örtülü bir rıza/onay atfederek eser kopyasının makul bir şekilde kullanılmasını sağlama işlevine sahiptir¹⁰¹. Buna göre, bir eylem hak sahibi tarafından açıkça yetkilendirilmemiş olsa bile, iyiniyetli üçüncü kişilerde hak sahibinin söz konusu eyleme örtülü bir şekilde onay verdiği izlenimi

EIPR, s. 148.

⁹⁸ ALAI, Report, s. 154.

⁹⁹ ALAI, Report, s. 154. Benzer şekilde, *Headdon*'a göre de link verme eyleminin erişim sağlama yoluyla umuma iletim eylemini oluşturduğu kabul edildiği takdirde, linklerin internetin kullanımı açısından işlevselliği sebebiyle özel bir hukuki uygulamaya tâbi olup olmayacağına mahkemeler değil, yasa koyucu karar vermelidir. Bkz. *Headdon*, s. 668.

¹⁰⁰ Ginsburg, EIPR, s. 148; Mihayl J. Ficsor, "Svensson: Honest Attempt at Establishing Due Balance concerning the Use of Hyperlinks – spoiled by the erroneous 'new public' theory" (07.11.2018), s. 38, <<http://www.copyrightseesaw.net/en/papers?page=5>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021. Örtülü onay ilkesinin link vermeye ilişkin hukuki sorunları çözmeye pek de elverişli bir yöntem olmadığına ilişkin bkz. Aksu, s. 37-38. Ayrıca link verme eyleminin örtülü onay ilkesi çerçevesinde incelendiği bir çalışma için bkz. Taina Pihlajarinne, "Setting the Limits for the Implied License in Copyright and Linking Discourse – The European Perspective", 2012, 43(6), *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, s. 700 vd.

¹⁰¹ Bu ilke hakkında detaylı bilgiler için bkz. Orit Fischman Afori, "Implied License: An Emerging New Standart in Copyright Law", 2008, 25(2), *Santa Clara Computer & High Technology Law Journal*, s. 277-278.

uyandırılıyorsa bu eylem hukuka uygun olarak kabul edilmelidir¹⁰². Özellikle, internette gerçekleştirilecek kullanımlar söz konusu olduğunda örtülü onay ilkesinin ayrıca bir önemi haiz olduğu söylenebilir¹⁰³. Çünkü, internet doğası gereği, herkes tarafından erişilebilen materyallerden oluşmaktadır. Yine, eserini internete yükleyen hak sahibi de internetin işlevi ve eserin kullanımına yönelik kullanıcıya sunduğu imkânlar konusunda da bilgi sahibidir¹⁰⁴. Bu açıdan toplum üyelerinin, kopyanın kullanımı konusunda, geleneksel alana nazaran çevrim-içi alanda, *internetin normal kullanımı için önemli olduğu ölçüde*, daha geniş bir yetkiye sahip olduğu kabul edilmelidir¹⁰⁵. İnternetin normal kullanımı hususunda önemli bir işleve sahip link verme eyleminin örtülü onay ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi ise, hak sahibinin, eserinin internette belli bir sayfada yer alması konusunda verdiği rızanın, aksi belirtilmediği sürece, bu sayfaya link verilmesine ilişkin rızayı da zımnen içermesiyle sonuçlanacaktır¹⁰⁶. Özellikle, hak sahibinin (örneğin, internet sitesinin kullanım koşullarında) link verilmesini açıkça yasakladığı¹⁰⁷ veya link verilmesini engelleyen bazı teknik önlemler kullanıldığı durumlarda¹⁰⁸ hak sahibine örtülü bir onay atfetmek mümkün olmayacağından link verilmesi

¹⁰² Arezzo, s. 541.

¹⁰³ John S. Sieman, "Using the Implied License to Inject Common Sense into Digital Copyright", 2007, 85(3), North Carolina Law Review, s. 893.

¹⁰⁴ Pihlajarinne, s. 701; Sieman, s. 893. İnternet, bireylerin sisteme önceden dahil olduğu ve ayrılmak için aktif bir eylemde bulunana kadar sistemde kalmaya devam edeceği *opt-out* sistemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, bir internet sitesi kurulduğu takdirde diğer internet kullanıcıları bu siteye, site işleticisinin izni gerekmeksizin erişebilirler. Eğer erişimi sınırlandırılmak isteniyorsa bunun için site işleticisinin elverişli bazı önlemler alması, başka bir deyişle bu sistemden ayrılmak için aktif bir eylemde bulunması gerekir. Aynı şekilde, arama motorları da herhangi bir izin almaksızın tüm internet sitelerini endekslemektedirler ve site işleticileri de sitenin kuruluşu esnasında bu ihtimalin farkındadır. Bu gibi özellikler ile karakterize olunan internette, eser korumasını haiz sayısız içerik yer aldığından, hak sahiplerinin münhasır haklarını internetin işleyişini engellemeyecek şekilde kullanmalarını sağlamak gerekir. Bkz. Sieman, s. 888-893.

¹⁰⁵ Pihlajarinne, s. 701.

¹⁰⁶ Pihlajarinne, s. 700. Belirtmek gerekir ki, eserin internette hak sahibinin rızasıyla yer alması hak sahibinin bu eserin başka sayfalarda yayınlanması konusunda zımnen bir rızaya sahip olduğu anlamına gelmez. Eserin internette yayınlanması erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında olduğundan bu hak kapsamındaki her bir eylem, kanun tarafından istisna öngörülmemiş olmadığı sürece, ancak hak sahibinin rızasıyla gerçekleştirilebilir. Link verme eyleminde de bu kural geçerli olmakla birlikte, eserin farklı bir internet sayfasında yayınlanmasının aksine link verme, internetin normal kullanımı için önemli bir eylemdir.

¹⁰⁷ Pihlajarinne, s. 702.

¹⁰⁸ Pihlajarinne, s. 703; Arezzo, s. 541.

de umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanacaktır.

ABAD'ın da link verme eylemini erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirdiği ancak, hak sahipleriyle eserden faydalanan internet kullanıcıları arasındaki menfaatler dengesini de gözeterek, bu hak kapsamında değerlendirilen link verme eyleminin, somut olayın özelliklerine göre, her durumda ihlal ile sonuçlanmayacağını kabul ettiği görülmektedir. Gerek FSEK m. 25/2 gerekse 2001/29 sayılı Direktif m. 3/1'in mehzazı WCT m. 8 olduğu için, umuma iletim hakkının ABAD kararlarında nasıl yorumlandığı ve mahkemenin konuya ilişkin yaklaşımı, Türk hukukunda link verme eylemi ile erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı arasındaki ilişkinin ne olması gerektiği hususunda da yol gösterici olacaktır.

B. ABAD Kararlarına Göre Link Verme Eylemi ve Umuma İletim Hakkı

1. Umuma İletim Hakkına Yönelik ABAD'ın Ortaya Koyduğu Bazı Genel Kriterler

ABAD'a göre umuma iletim kavramı temel olarak iki kümülatif kriterden oluşmaktadır. Buna göre; (1) iletim eylemi olmalı, (2) bu iletim eylemi umuma yönelik bir eylem olmalıdır¹⁰⁹. ABAD, temel olarak belirlediği bu iki kriterle ek olarak diğer bazı kriterler de öngörmüştür.

a. İletim Eylemi

İletim (*communication*) eylemi, kullanılan yöntem ve süreçten bağımsız olarak, eserin her türlü iletimini (*any transmission*) içeren eylemlerdir¹¹⁰.

¹⁰⁹ Judgement of the Court (Fourth Chamber), 07.03.2013, Case C-607/11, ITV Broadcasting Ltd, ITV 2 Ltd, ITV Digital Channels Ltd, Channel 4 Television Corporation, 4 Ventures Ltd, Channel 5 Broadcasting Ltd, ITV Studios Ltd v TVCatchup Ltd, para 21-31, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (ITV kararı olarak anılacaktır); Judgement of the Court (Fourth Chamber), 13.02.2014, Case C-466/12, Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v Retriever Sverige AB, para. 16, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (Svensson kararı olarak anılacaktır).

¹¹⁰ Judgement of the Court (Grand Chamber), 04.11.2011, Case C-403/08, Football Association Premier League Ltd, NetMed Hellas SA, Multichoice Hellas SA v QC Leisure, David Richardson, AV Station plc, Malcolm Chamberlain, Michael Madden, SR Leisure Ltd, Philip George Charles Houghton, Derek Owen (C-403/08) and Karen Murphy v Media Protection Services Ltd (C-429/08), para. 193, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (FAPL kararı olarak anılacaktır); Judgement of the Court (Ninth Chamber), 19.10.2015, Case C-325/14, SBS Belgium NV v Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM), para. 16, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021; Judgement of the Court (Grand Chamber),

Özellikle, Dibace'nin 23 numaralı paragrafındaki "iletimin gerçekleştiği yerde hazır bulunmayan umum" ifadesiyle, icracı kimseler ile fiziksel bir etkileşim içerisinde bulunan umuma yönelik gerçekleştirilen canlı performanslar, başka bir deyişle eserin doğrudan temsili dışında kalan tüm iletimlerin 2001/29 sayılı Direktif m. 3 kapsamında umuma iletim eylemi oluşturacağı öngörülmüştür¹¹¹. Mahkeme de iletim eylemini geniş yorumlayarak her bir somut olayın özelliğine göre bu kriterin sağlanıp sağlanmadığını incelemiştir. Bu açıdan belirtmek gerekir ki, 2001/29 sayılı Direktif'e göre umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilen bir eylem, Türk hukukunda her durumda FSEK m. 25'in uygulanmasına yol açmaz. Nitekim, Türk hukukunda eserin doğrudan temsiline yanı sıra dolaylı temsili de FSEK m. 24'te "Temsil Hakkı" başlığı altında umuma iletim hakkından ayrı bir hak kapsamında öngörüldüğü için, ABAD'ın *geleneksel umuma iletim hakkı* bakımından ortaya koyduğu kriterlerin FSEK'in uygulama alanı bulduğu uyuşmazlıklara uygulanması her zaman aynı sonuca götürmeyecektir.

ABAD'a göre, bir iletim eyleminin varlığı için umumu oluşturan kişilerin eserden gerçekten yararlanıp yararlanmadığı önemli olmaksızın, kişilerin eserden yararlanabilecekleri şekilde, esere erişim imkânı sağlanması yeterlidir¹¹².

b. Umum

Bir iletim eyleminin, umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi için bu eylemin, belirsiz sayıda potansiyel alıcıya; bir başka deyişle, oldukça fazla sayıda kişiden oluşan umuma yönelik olarak gerçekleştirilmesi gerekir¹¹³. Veri akışı (*streaming*) gibi yöntemlerde olduğu gibi, esere bireysel olarak erişimin gerçekleştirildiği durumlarda da umum kriteri sağlanmıştır. Çünkü, bu gibi yöntemler, oldukça fazla sayıda kişinin esere aynı anda erişim sağlama imkânını ortadan kaldırmamaktadır¹¹⁴.

31.05.2016, Case C-117/15, Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH v Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA), para. 38, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2020.

¹¹¹ FAPL kararı, para. 201-202.

¹¹² Judgement of the Court (Third Chamber), 07.12.2006, Case C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) v Rafael Hoteles SA, para. 43, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2020 (SGAE kararı olarak anılacaktır).

¹¹³ SGAE kararı, para. 38; ITV kararı, para. 32.

¹¹⁴ ITV kararı, para. 33-34.

c. Yeni Umum

Yukarıdaki iki kriterin sağlandığı durumlarda eylem, umuma iletim eylemi olarak değerlendirilecek olmakla birlikte ABAD'a göre, özellikle ilk iletim eylemine konu olan eserlerin, hak sahibinin rızası olmaksızın yeniden iletiminin m. 3/1'de düzenlenen umuma iletim hakkının ihlaline yol açabilmesi¹¹⁵ için iletimin "yeni bir umuma" (*new public*) yönelik olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir¹¹⁶.

Yeni umum kriteri ABAD'ın, umuma iletim hakkının anlamını ve kapsamını belirleyen ve konuyla ilgili diğer içtihatlarının da temelini oluşturan ilk kararı olan SGAE kararında öngörülmüştür. Mahkeme bu kararında otel odalarına televizyon seti kurmanın umuma iletim hakkını ihlal edip etmediğini değerlendirirken¹¹⁷, Bern Anlaşması'nın¹¹⁸, ilk iletim eylemini gerçekleştiren orijinal yayın kuruluşundan farklı bir kuruluş tarafından gerçekleştirilecek yeniden iletimler hususunda hak sahiplerine münhasır bir hak tanıyan m. 11bis(1)(ii) hükmüne ve Anlaşma'nın yorumlanmasında yardımcı bir metin niteliğini haiz rehber¹¹⁹ başvurmuştur¹²⁰. Söz konusu kaynaklara başvuran Mahkeme'ye göre, ilk iletimi takip eden iletim, ilk iletim esnasında hak sahibi tarafından dikkate alınmayan bir umuma yönelik olarak gerçekleştiriliyorsa yeni bir toplum kesimi eserden faydalanacak ve yeniden iletim eylemi, eserin yeni bir umuma iletildiği, hak sahibi tarafından yetkilendirilmesi gereken

¹¹⁵ Karapapa, Public, s. 3; Arezzo, s. 534.

¹¹⁶ SGAE kararı, para. 40-42; FAPL kararı, para. 197. İfade etmek gerekir ki, yeni umum kriterinin değerlendirilebilmesi için halihazırda gerçekleştirilmiş bir iletim eylemi olmalı ve bu takip eden iletimin, ilk iletimden kaynaklanıyor olması gerekir. Nitekim burada sorun, zaten umuma iletilmiş olan bir eserin yeniden umuma iletilmesinin mümkün olup olmadığıdır. Bkz. Harvey, s. 26.

¹¹⁷ SGAE kararı, para. 33-48.

¹¹⁸ Anlaşmaya üye devletler için bkz. https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?search_what=C&treaty_id=15. Türkiye'nin, 28.05.1951 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 5777 sayılı Kanunla Bern Anlaşması'na katılması uygun bulunmuş, 02.06.1951 tarihli ve 7824 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3/13589 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Anlaşma, ülkemiz açısından yürürlüğe girmiştir. Anlaşma'nın 1979 yılında tadil edilmiş metni ise 21.10.2003 tarihli, 25266 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2003/6170 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye açısından yürürlüğe girmiştir.

¹¹⁹ WIPO, Guide to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Paris Act, 1971), Cenevre 1978, s. 68-69, <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/615/wipo_pub_615.pdf> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021.

¹²⁰ SGAE kararı, para. 41.

bağımsız bir eylem olacaktır¹²¹.

Yukarıda ifade edildiği üzere, Türk hukukunda FSEK m. 24'te temsil hakkı ayrıca düzenlendiği için, ABAD'ın umuma iletim hakkı bakımından öngördüğü kriterler, FSEK'in uygulanacağı uyuşmazlıklarda ihtiyatlı bir şekilde ele alınmalıdır. FSEK. m. 24/1'e göre; "*Bir eserden ... doğrudan doğruya yahut işaret, ses veya resim nakline yar(a)yan aletlerle umumi mahallerde okumak, çalmak, oynamak ve göstermek gibi temsil suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.*" FSEK m. 24 uyarınca eserin doğrudan okunması, çalınması, söylenmesi gibi eylemler doğrudan temsil; bu eylemlerin işaret, ses veya resim nakline yarayan aletlerle gerçekleştirilmesi durumunda ise dolaylı temsil söz konusudur. Yargıtay tarafından bir radyo veya televizyon yayını vasıtasıyla eserin belli bir yerde toplanmış, aynı mekânda bulunan kişilere gösterilmesi veya dinlettirilmesi dolaylı temsil, farklı mekânlarda bulunan kişilere gösterilmesi veya dinlettirilmesi ise umuma iletim hakkı kapsamında kabul edilmektedir¹²². Dolayısıyla, FSEK bakımından başkaca şart aranmaksızın ilk iletim eylemini takip eden eş zamanlı iletimler hak sahiplerinin münhasır hakları kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu açıdan "yeni umum" kriterinin hukukumuz açısından belirleyici bir etkiye sahip olduğunu söyleyebilmek zordur.

Nitekim, yabancı doktrinde de ABAD'ın "yeni umum" kriterinin, Bern Anlaşması'nın yanlış yorumlanması ve yanlış anlaşılmasının bir sonucu olduğu iddia edilmekte ve bu kriter ciddi şekilde eleştirilmektedir¹²³.

¹²¹ SGAE kararı, para. 42.

¹²² Bkz. YCGK, 8.12.2020, E. 2018/19-397, K. 2020/508; YHGK, 30.06.2020, E. 2017/11-71, K. 2020/483; YCGK, 28.1.2020, E. 2017/19-788, K. 2020/34 (Kazancı İçtihat Bankası). Her iki durumda da eylem hak sahibinin münhasır hakkı kapsamında değerlendirildiğinden bu tespitlerin pratik açıdan bir önemi yok gibi görünse de eylemin umuma iletim mi yoksa temsil mi olduğu, hangi hakka tecavüzün konu olduğunun tespiti ve mali hakların devri durumunda (FSEK m. 52 uyarınca) önem kazanmaktadır.

¹²³ Bkz. Ficsor, Public, s. 7 vd.; Eleonora Rosati, "When Does a Communication to the Public Under EU Copyright Law Need to Be to a 'New Public'?", s. 6 vd., <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3640493> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; P. Bernt Hugenholtz/ Sam C. van Velze, "Communication to a New Public? Three Reasons Why EU Copyright Law Can Do Without a 'New Public'", 2016, 47(7), International Review of Intellectual Property and Competition Law, s. 808 vd.; Ginsburg/Budiardjo, s. 170; Association Littéraire et Artistique Internationale (ALAI), Opinion Proposed to the Executive Committee and adopted at its meeting, 17 September 2014 on the criterion "New Public", Developed by the Court of Justice of the European Union (CJEU), Put in the Context of Making Available and Communication to the Public, s. 10, <<https://www.alai.org/en/assets/files/resolutions/2014-opinion-new-public.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021,

Doktrinde gereksiz olarak addedilen yeni umum kriterinin olumsuz sonuçları, aşağıda değinileceği üzere, özellikle link verme eylemleri bakımından internet üzerinden gerçekleştirilen iletimlerde ortaya çıkmaktadır.

d. Farklı Bir Teknik Yöntem

ABAD'ın yeni umum kriterinin çelişkili yapısını ITV kararında fark ettiği ve yeni kriterler öngörerek, bu kriterin yol açtığı çelişkileri gidermeye çalıştığı görülmektedir.

Karara konu olayda karasal bir yayının internet üzerinden, yalnızca karasal yayına hukuka uygun bir şekilde erişme imkanına sahip olan kişilere yönelik olacak şekilde, veri akışı yöntemiyle sunumunun, umuma iletim hakkını ihlal edip etmediği tartışılmıştır¹²⁴.

Anılan uyuşmazlıkta ilk iletim eylemini takip eden iletim eyleminin muhatabı da hak sahibi tarafından dikkate alınan umum olduğundan, yeni bir umumun varlığından söz edilemeyeceğinden m. 3/1 anlamında umuma iletim eylemi olmadığı sonucuna ulaşılmalıdır. Ancak ABAD'a göre, karasal yayının internet üzerinden sunulmasında olduğu gibi, iletimin hak sahibi tarafından yetkilendirilen ilk iletimden farklı bir yöntemle gerçekleştirildiği durumlarda yeni umum kriterinin değerlendirilmesine gerek yoktur¹²⁵.

ABAD'ın ITV kararında öngördüğü farklı bir teknik yöntem kriterinin de uluslararası anlaşmalarla uyum içinde olmadığı belirtilmektedir¹²⁶.

2. ABAD'ın Ortaya Koyduğu Genel Kriterlerin Link Verme Eylemine Uygulanması

a. Link Verme Eylemi Umuma İletim Eylemini Oluşturur

Link verme ve umuma iletim hakkına ilişkin ABAD'ın önüne taşınan ilk uyuşmazlık, Mahkeme'nin 2014 tarihli, C-466/12 sayılı Svensson kararına¹²⁷ konu uyuşmazlıktır. Mahkeme bu kararında, serbestçe erişilebilir bir sayfada yer alan haber makalelerinin başka bir internet sayfasında tıklanabilir

¹²⁴ ITV kararı, para. 8-10.

¹²⁵ ITV kararı, para. 38-39.

¹²⁶ Ficsor, Public, s. 17. Bu kritere yönelik eleştiriler için bkz. Hugenholtz/van Velze, s. 805-806; ALAI, Public, s. 19 vd.

¹²⁷ Judgement of the Court (Fourth Chamber), 13.02.2014, Case C-466/12, Nils Svensson, Sten Sjögren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd v Retriever Sverige AB, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (Svensson kararı olarak anılacaktır).

linklerinin (*clickable links*) sunulmasının erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını ihlal edip etmediğini tartışmıştır¹²⁸.

Mahkeme öncelikle, umuma iletimin varlığı için gerekli iki kümülatif şartı değerlendirmiştir. İletim eylemi kriteri bağlamında, ABAD herhangi bir teknik açıklama yapmaksızın bir internet sayfasında, erişim engeli bulunmayan başka bir internet sayfasının, link veren internet sayfasının kullanıcılarını doğrudan esere yönlendirecek şekilde, tıklanabilir linkinin verilmesinin iletim eylemi oluşturduğuna karar vermiştir¹²⁹. İnternet kullanıcılarının gerçekten esere erişim sağlayıp sağlamadığı önemli olmaksızın, link verme eylemi “erişim sağlama” eylemi ve dolayısıyla “umuma iletim” eylemi olarak değerlendirilmelidir¹³⁰. Yine, link veren sayfanın tüm potansiyel kullanıcıları, oldukça fazla sayıda kişiden oluşan umum kriterini de sağlamaktadır¹³¹.

Özetle, Mahkeme’ye göre, link verme eylemi bir umuma iletim eylemidir¹³². ABAD, gerçek anlamda bir ihlalin var olup olmadığını ise 2001/29 sayılı Direktif m. 3/1 anlamında umuma iletim hakkının ihlalinin varlığı için gereken diğer kriterler çerçevesinde incelemiştir.

b. İlk İletim Eylemini Takip Eden Link Verme Eylemi Aynı Teknik Yöntemle Gerçekleştirilmektedir

Svensson kararına konu uyuşmazlıkta makalelerin internet sitesinde yayımlanması şeklinde gerçekleşen ilk iletim eylemi ve bu iletimi takip eden link verme eylemi internet aracılığıyla gerçekleştirildiği için farklı bir teknik yöntem kullanılmamıştır¹³³. Bu itibarla, internet üzerindeki içeriğin, internette linkinin verilmesi söz konusu olacağından link verme eylemi bakımından her durumda aynı teknik yöntemin kullanıldığı sonucuna varılacaktır. Dolayısıyla, somut uyuşmazlıklarda link verme eyleminin muhatabının hak sahibi tarafından ilk iletim eylemine verilen izin kapsamında dikkate alınmayan

¹²⁸ Svensson kararı, para. 8-11.

¹²⁹ Svensson kararı, para. 16-18. ABAD’ın link verme eylemini iletim eylemi bakımından yüzeysel bir şekilde incelemesi eleştirilmiştir. Bkz. Karapapa, Public, s. 18 vd.

¹³⁰ Svensson kararı, para. 19-20.

¹³¹ Svensson kararı, para. 21-22.

¹³² Svensson kararı, para. 23.

¹³³ Svensson kararı, para. 24. Bu kriterin link verme eylemine uygulanmasına ilişkin bir eleştiri için bkz. Aksu, s. 51.

(yeni) bir umum olup olmadığı değerlendirilmelidir¹³⁴.

c. İhlalin Varlığı İçin “Yeni Umum” Kriteri Değerlendirilmelidir

(1)Eserin, Kaynak Sayfada Hak Sahibinin Rızasıyla Yer Aldığı Durumlar

i. Eserin Yer Aldığı Sayfanın Serbestçe Erişilebilir Olması

ABAD’a göre Svensson kararına konu uyuşmazlıkta eser, erişim için kısıtlayıcı bir önlemin bulunmadığı/herkes tarafından serbestçe erişilebilir bir sayfada yer aldığından, ilk iletim eylemi çerçevesinde hak sahibi tarafından dikkate alınan umum, tüm internet kullanıcılarından oluşmaktadır. Dolayısıyla link veren sayfanın kullanıcıları da hak sahibinin ilk iletim eylemini gerçekleştirirken dikkate aldığı umuma dahildir¹³⁵. Yeni bir umuma yönlendirilmeyen, başka bir deyişle, ihlal niteliğini taşımayan bir umuma iletim eylemi olan bu tür bir link verme eylemi bakımından hak sahibinin rızası gerekmeyecektir.

Ayrıca, Mahkeme’ye göre, linkin yönlendirdiği içeriğin, link veren sayfaya dahilmişçesine bir izlenim uyandırıp uyandırmaması da önemli değildir¹³⁶. Link verme yöntemine ilişkin açık bir belirlemede bulunmamışsa da, ABAD’ın çerçeveleme ve gömülü linkler de dahil olmak üzere tüm link verme türlerini yeknesak bir şekilde değerlendirdiği görülmektedir¹³⁷. Nitekim, C-348/13 sayılı BestWater kararında da ABAD, Youtube’daki bir içeriğe çerçeveleme yöntemiyle link verilmesi durumunda yeni bir umumun olmaması sebebiyle, umuma iletim hakkının ihlal edilmiş olmayacağına karar vermiştir¹³⁸.

Özetle ABAD’a göre, link verme yöntemi ne olursa olsun, serbestçe erişilebilir bir sayfada hak sahibinin rızasıyla yer alan eser korumasını haiz

¹³⁴ Svensson kararı, para. 24; GS Media kararı, para. 42; VG-Bild Kunst kararı, para. 36.

¹³⁵ Svensson kararı, para. 26-27.

¹³⁶ Svensson kararı, para. 29.

¹³⁷ Mira Burri, “Permission to Link: Making Available via Hyperlinks in the European Union after Svensson”, 2015, 5(3), Journal of Intellectual Property Information Technology and Electronic Commerce Law, s. 250.

¹³⁸ Order of the Court (Ninth Chamber), 21.10.2014, C-348/13, BestWater International, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (BestWater kararı olarak anılacaktır). BestWater kararına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Aksu, s. 53 vd.

bir içeriğe yönlendiren bir link, umuma iletim eylemi olarak değerlendirilse de; tüm internet kullanıcıları, ilk iletim eylemi çerçevesinde verilen izin kapsamında hak sahibi tarafından dikkate alınan umum üyelerinden oluşacağından¹³⁹, bu şartları sağlayan bir link verme eylemi, umuma iletim hakkının ihlali anlamına gelmez.

Doktrinde, “yeni umum” kriterinin, Svensson kararına konu olduğu şekliyle yorumlanmasının, umuma iletim hakkı (ve erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı) bakımından hukuki zemini bulunmayan bir tükenme etkisi ortaya çıkaracağı belirtilmiştir¹⁴⁰. Gerçekten de Svensson kararı çerçevesinde; eser, hak sahibinin rızasıyla internette serbestçe erişilebilir bir şekilde umuma iletilmişse, artık eserin internette gerçekleştirilecek takip eden iletimleri, yeni bir umumun yokluğu sebebiyle hak sahibi tarafından engellenemeyecektir¹⁴¹.

Yeni umum kriterinin ortaya çıkardığı tükenme etkisine ilişkin bir uyumsuzluk ABAD’ın C-161/17 sayılı Renckhoff kararına¹⁴² konu olmuş ve Mahkeme bu kararında da link verme eyleminin kendine has özellikleri sebebiyle internette gerçekleştirilecek diğer kullanımlarla karşılaştırılmayacağını belirtmiştir. ABAD, serbestçe erişilebilir bir internet sayfasında yer alan eserin hak sahibinin rızası olmaksızın başka bir internet sayfasında yer almasının umuma iletim hakkını ihlal edip etmediğini tartıştığı bu kararında, yeni umum kriterinin Svensson kararındaki şekliyle somut olaya uygulanmasının

¹³⁹ İnternet kullanıcılarının tamamının tek bir umum olarak değerlendirilmesine yönelik bazı eleştiriler için bkz. Doğan Kara, “İnternette Linkler Yoluyla Umuma İletim Hakkına Müdahale: Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 13 Şubat 2014 Tarihli Svensson ve Diğerleri, Retriever Sverige AB’ye Karşı Kararının İncelenmesi”, 2018/II, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 423 vd.

¹⁴⁰ Jane C. Ginsburg, “Hyperlinking and Infringement: The CJEU Decides (sort of)”, (17.03.2014), <<https://www.mediainstitute.org/2014/03/17/hyperlinking-and-infringement-the-cjeu-decides-sort-of/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; ALAI, Public, s. 2; Ficsor, Public, s. 6; Stavroula Karapapa, “Reconstructing Copyright Exhaustion in the Online World”, 2014, 4, Intellectual Property Quarterly, s. 323; Mezei, s. 789. Tükenme ilkesi yalnızca yayma hakkı bakımından öngörülmuş bir ilkedir. Bkz. FSEK. m. 23/2, 2001/29 sayılı Direktif m. 4/2. Hukukumuzda umuma iletim hakkı bakımından tükenme ilkesinin olmadığını açıkça vurgulayan bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, AB hukukunda 2001/29 sayılı Direktif m. 3/3’te umuma iletim hakkı bakımından tükenme ilkesinin uygulanamayacağı açıkça belirtilmiştir.

¹⁴¹ ALAI, Public, s. 15; Ficsor, Public, s. 6; Karapapa, Exhaustion, s. 323; Harvey, s. 44.

¹⁴² Judgement of the Court (Second Chamber), 07.08.2018, Case C-161/17, Land Nordrhein-Westfalen v Dirk Renckhoff, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (Renckhoff kararı olarak anılacaktır).

umuma iletim hakkının tükeneceği sonucuna götüreceğini belirtmiştir¹⁴³. Bu çerçevede Mahkeme, link verme eylemine ilişkin içtihatlarının eserin, hak sahibinin rızası olmaksızın farklı bir internet sayfasında umuma iletilmesi eylemine uygulanamayacağına karar vermiştir. Nitekim, link verme eylemi, oldukça fazla miktarda bilgiye erişimi mümkün kılması ile karakterize edilen internette bilginin dolaşımını sağlayarak internetin düzgün işleyişini yerine getirmesini sağlayan bir araçtır. Oysa, eserin yeni bir internet sayfasında hak sahibinin rızası olmaksızın umuma iletilmesi bu gibi bir işlevi haiz değildir. Dolayısıyla bu eyleme izin vermek, farklı menfaatler bakımından dijital ortamda sağlanması gereken adil dengeyi yerine getirmekten yoksundur¹⁴⁴. Sonuç olarak, somut olayda eserin yeni bir umuma iletildiği kabul edilmelidir. Bu çerçevede, hak sahibi tarafından ilk iletim eyleminde dikkate alınan umum, eserin ilk defa umuma iletildiği sayfanın kullanıcılarıdır. Eserin takiben umuma iletildiği sayfanın kullanıcılarıysa yeni bir umumdur¹⁴⁵.

Link verme eylemi ve eserin başka bir internet sayfasında bağımsız olarak yer almasının farklı değerlendirilmesinin sebeplerinden biri de hak sahibinin, ilk iletimin gerçekleştirildiği sayfadan eseri kaldırmak suretiyle linkleri işlevsiz hale getirerek eserin linkler aracılığıyla kullanımı üzerinde kontrol imkânının bulunmasıdır¹⁴⁶. Bu açıdan, aslında link verme eylemi ilk iletim eylemine bağımlı bir eylem olduğu için eserin farklı bir internet sayfasına yerleştirilmesinden farklıdır. Gerçekten de eser, farklı bir internet sayfasına yerleştirilmekle, zaten yeni ve bağımsız bir umuma iletim eylemi gerçekleştirilmiş olacağından yeni umum kriterinin değerlendirilmesi de gereksizdir¹⁴⁷. Oysa, link verme ikincil bir iletim eylemi olduğu için bu eylemin gerçek anlamda bir umuma iletim eylemi oluşturup oluşturmadığının tespiti Svensson kararında yeni umum kriterinin dikkate alınmasını gerektirmiştir.

ii. Eserin Yer Aldığı Sayfanın Serbestçe Erişilebilir Olmaması

ABAD'a göre link, internet sayfasına erişimin internet kullanıcılarının tamamına açık olmadığı, erişimin yalnızca sitenin üyeleri tarafından gerçekleştirilebildiği bir sayfada yer alan içeriğe, kullanıcıların erişimini sınırlandıran önlemleri aşmak suretiyle, yönlendiriyorsa bu iletim eylemi

¹⁴³ Renckhoff kararı, para. 33.

¹⁴⁴ Renckhoff kararı, para. 40-42.

¹⁴⁵ Renckhoff kararı, para. 35-36.

¹⁴⁶ Jenkins, s. 713.

¹⁴⁷ Rosati, Public, s. 17.

hak sahibinin rızasını gerektirir¹⁴⁸ ¹⁴⁹. Çünkü, ilk iletim için verdiği izin kapsamında hak sahibi tarafından dikkate alınan umum, yalnızca linkin yer aldığı sayfaya erişim imkânına sahip (örneğin, siteye üyeliği olan) kullanıcılar olacağından, link veren sayfanın kullanıcılarından oluşan umum, yeni bir umumu oluşturacaktır¹⁵⁰.

Mahkeme, sayfaya erişim için var olan önlemlere dikkat çekerken bu önlemlerin 2001/ 29 sayılı Direktif m. 6/1 anlamında etkin teknolojik koruma önlemi (*effective technological measures*)¹⁵¹ olması gerekip gerekmediğini belirtmemiş bunun yerine genel bir ifade olan “sınırlama” (“*restriction*”) kelimesini kullanmıştır. Dolayısıyla bu sınırlamalara, etkin teknolojik koruma önlemlerinin yanı sıra ödeme duvarı, kayıt sayfası gibi siteye erişimi engelleyen diğer yöntemler de dahildir¹⁵². Örneğin, link, kaynak sayfaya erişim için

¹⁴⁸ Dolayısıyla erişimin kısıtlı olduğu bir saydaki içeriğe yönlendiren ancak koruma önlemini aşmaya elverişli olmayan linkler, hakkın ihlaline yol açmaz. Ancak, linklerin herhangi bir koruma önlemini aşmaya elverişli olabilip olamayacağı tartışılabilir. Bkz. Arezzo, s. 544-545.

¹⁴⁹ Bu tespitten hareketle, yeni umum kriteri, hukuki bir dayanağı olmayan tükenme etkisine yol açmakla birlikte, (emredici nitelikte olan yayma hakkının tükenmesi ilkesinin aksine) hak sahibi, eserin ilk iletimine yönelik vermiş olduğu rızadan vazgeçerek veya rızanın kapsamını daraltarak bu etkiyi sonradan ortadan kaldıracaktır. Bkz. Karapapa, Public, s. 24; ALAI, Public, s. 22.

¹⁵⁰ Svensson kararı, para. 31.

¹⁵¹ Bkz. WCT m. 11. Teknolojik koruma önlemleri, eser korumasına ilişkin kuralların yazılım yoluyla uygulanmasının hukuki ve teknik boyutunu ifade eden üst bir kavramdır. Bu konuda bkz. Bayamloğlu, s. 2-5. 2001/29 sayılı Direktif m. 6/3'e göre teknolojik önlemler; eser üzerindeki hakkın, bağlantılı hakkın veya veri tabanları üzerindeki *sui generis* hakkın sahipleri tarafından yetkilendirilmemiş, eser üzerinde gerçekleştirilecek eylemleri engellemeye veya sınırlandırmaya yarayan teknoloji veya cihazdır. Yine aynı maddeye göre bir teknolojik önlemin etkin olabilmesi için hak sahiplerinin, bu teknolojilerin uygulanması aracılığıyla esere erişimi kontrol edebiliyor olması gerekir. m. 6/1'e göre ise üye devletlerin etkin teknolojik önlemlerin aşılmasını engelleyici yasal bir koruma öngörmeleri gerekmektedir. FSEK'te teknolojik koruma önlemlerine ilişkin düzenleme Ek Madde 4'te yer almaktadır. Bkz. FSEK, Ek Madde 4. Teknolojik koruma önlemlerine ilişkin FSEK'in öngördüğü sisteme yönelik detaylı bilgiler ve bazı eleştiriler için bkz. Bayamloğlu, s. 246 vd.

¹⁵² Mezei, s. 782; Burri, 252; Ficsor, Public, s. 35. Yine “önlemin aşılması” ifadesinin teknolojik anlamıyla sınırlı olarak kullanılmadığı konusunda bkz. Arezzo, s. 545. Belirtmek gerekir ki WCT m. 11'de ifadesini bulan “etkin teknolojik koruma önlemi” ile ne anlaşılması gerektiği hususunda bir açıklama yapılmamış, bu konu Anlaşma'ya taraf devletlerin iç hukuklarına bırakılmıştır. Bkz. Bayamloğlu, s. 166. Bu çerçevede, esasında ödeme duvarı gibi sınırlamaların duruma göre “etkin teknolojik koruma önlemi” olarak değerlendirilebilme ihtimali olmakla beraber, “sınırlama” ifadesini kullanan ABAD'ın, teknolojik koruma önlemi olarak nitelendirilmese bile esere erişimi engelleyen diğer türlü önlemlerin aşılmasının ihlale yol açacağını belirtmek istediği söylenebilir.

gereken ödeme duvarını aşılırsa, link sayesinde ödeme gerçekleştirilmeden sayfaya ulaşan kullanıcılar, hak sahibi tarafından dikkate alınmayan umum olacağından umuma iletim hakkı ihlal edilmiş olur¹⁵³.

Svensson kararında yeni umum kriteri çerçevesinde gerçekleştirilen bu değerlendirmenin yukarıda anılan örtülü onay ilkesiyle uyumlu olduğu ifade edilmektedir¹⁵⁴. Gerçekten, ABAD'a göre, eserin bulunduğu sayfaya erişim kısıtlanmadığı sürece, başka bir deyişle, eserin serbestçe erişilebilir bir sayfada yer alması koşuluyla, link verilmesi hak sahibinin rızasını gerektirecektir. Dolayısıyla esere erişimin kısıtlanması için kısıtlayıcı bir önlemin yokluğu, hak sahibinin dolaylı olarak link verilmesine izin verdiği/zımnem rıza gösterdiği şeklinde yorumlanabilecektir¹⁵⁵.

iii. Eserin Yer Aldığı Sayfanın Serbestçe Erişilebilir Olmasına Rağmen Hak Sahibinin Esere Link Verilmesini Engelleyen Bir İradesinin Bulunması

Hak sahibi tarafından sayfaya erişimin kısıtlanması için koruma önlemi kullanılmamasına rağmen link verme eyleminin, hak sahibinin, örneğin sitenin kullanım koşullarında yer alan yazılı bir iradesi çerçevesinde engellenebilir engellenemeyeceği sorusu gündeme gelebilir. Bu bakımdan, şu soru ayrıca cevaplanması gereken bir sorudur: Hak sahibi tarafından dikkate alınan ve koruma önemiyle sınırlandırılacak umum, hukuki bir yöntemle sınırlandırılabilir mi? Örneğin; X, eserinin, Y'nin internet sayfasında umuma iletilmesi için lisans sözleşmesi akdetmiş ve bu lisans sözleşmesinde de eserin yer aldığı internet sayfasına link verilemeyeceği kararlaştırılmış olsun. Y'nin, sözleşme koşulunu yerine getirmek için, sitesinde yer alan kullanım koşullarında eserin ticari kullanımını yasakladığı; buna rağmen, üçüncü bir kişinin, X'in eserinin yer aldığı internet sayfasının linkini kendi kullanıcılarına sağladığı durumlarda, bu kullanıcılar X tarafından ilk iletim eyleminde dikkate alınmayan umum olarak nitelendirilebilecek midir¹⁵⁶? Daha basit bir örnekle, eserin yer aldığı internet sayfasında hak sahibinin, esere link verilmesini bir şekilde yasaklamış olması, link verme şeklinde gerçekleşen umuma iletim eyleminin yeni bir umuma yönlendirilmesi için yeterli midir¹⁵⁷?

¹⁵³ Headdon, s. 665.

¹⁵⁴ Arezzo, s. 541; Jenkins, s. 712-713; Karapapa, Public, s. 23; Ginsburg, Infringment.

¹⁵⁵ Jenkins, s. 713; Ginsburg, Infringment.

¹⁵⁶ Headdon, s. 665.

¹⁵⁷ ALAI, Public, s. 22.

ABAD'ın bu sorulara cevap niteliği taşıyan kararı 2021 tarihli, C-392/19 sayılı VG Bild-Kunst kararıdır. ABAD bu kararında, serbestçe erişilebilir bir sayfada hak sahibinin rızasıyla yer alacak olan eserin, üçüncü kişilere ait internet sayfasına çerçeveleme yoluyla yerleştirilmesinin; bu eylemin, hak sahibi tarafından uygulanan veya lisans alan tarafından uygulanması için hak sahibi tarafından dayatılan, çerçeveleme yoluyla link verilmesini engelleyen koruma önlemlerini aştığı durumlarda, 2001/29 sayılı Direktif m. 3/1 anlamında umuma iletim oluşturup oluşturmadığı sorusunun cevabını aramıştır¹⁵⁸.

Önceki içtihatlarından hareketle, ABAD'a göre, hak sahibinin, eserin internette umuma iletilmesi için öncelikli, açık ve koşulsuz bir rıza verdiği durumlarda tüm internet kullanıcılarını dikkate alınmış demektir¹⁵⁹. Ancak; hak sahibi, eserine, umuma iletilmesi için rıza verdiği internet sitesi haricindeki siteler aracılığıyla erişiminin engellenmesi amacıyla, lisans alanın çerçeveleme yoluyla link verilmesini engelleyici bir önlem uygulamasını dayatmakta ise çerçevelemeyle gerçekleştirilecek ikincil iletim eylemlerinin hak sahibi tarafından yetkilendirilmesi gerekir. Çünkü, hak sahibi bu dayatması ile kendisi tarafından dikkate alınan umumu yalnızca ilk iletimin gerçekleştirildiği internet sitesinin kullanıcılarıyla sınırlandırmış demektir¹⁶⁰. Bu durumda eserin yeni bir umuma iletilmediği ve hak sahibinin rızasının gerekmeyeceği sonucuna ulaşmak, umuma iletim hakkı bakımından hukuki bir zemini bulunmayan tükenme ilkesi öngörmek anlamına gelecek ve dijital alanda hedeflenen adil dengeyi de ortadan kaldıracaktır¹⁶¹.

O hâlde, hak sahibinin sözleşme aracılığıyla iletimin yönlendirildiği umumu sınırlandırabileceği ABAD tarafından kabul edilmektedir. ABAD'ın hak sahibinin iradesine öncelik verdiği göz önüne alındığında sitenin kullanım koşullarında yer alan bir açıklama aracılığıyla da kendisi tarafından dikkate alınan umumu sınırlandırabileceği söylenebilir. Bununla birlikte, hak sahibinin esere link verilmesini yasaklayan bir iradesinin var olup olmadığının anlaşılması özellikle bireysel internet kullanıcıları açısından oldukça güç olabilir. Bu nedenle Mahkeme'ye göre, hukuki bir kesinlik sağlamak ve internetin düzgün işleyişine engel olmamak amacıyla, hak sahibinin *serbestçe*

¹⁵⁸ VG Bild-Kunst kararı, para. 16.

¹⁵⁹ VG Bild-Kunst kararı, para. 37-38.

¹⁶⁰ VG Bild-Kunst kararı, para. 42-45.

¹⁶¹ VG Bild-Kunst kararı, para. 52-54.

erişilebilir bir sayfada yer alan esere link verilmesini sınırlandırmasına, ancak etkin teknolojik koruma önlemlerinin kullanılması şartıyla izin verilmelidir.

Svensson kararı ve VG Bild-Kunst kararı çerçevesinde, eserin serbestçe erişilebilir bir sayfada yer alması, hak sahibinin link verilmesi bakımından tüm internet kullanıcılarına izin verdiği şeklinde bir karine teşkil edecek, ancak link verilmesi **etkin bir teknolojik önlemlerle** engellenmişse hak sahibinin rızasının yalnızca ilgili internet sayfasının kullanıcılarıyla sınırlandırıldığı sonucuna ulaşılacaktır¹⁶².

ABAD'ın, Svensson kararının aksine, VG Bild-Kunst kararıyla örtülü onay ilkesinden ayrıldığı söylenebilir. Anılan ilke çerçevesinde hak sahibi, örtülü rızayı ortadan kaldırmak üzere teknolojik koruma önlemlerinin yanı sıra sitenin kullanım koşullarında veya özel bir bilgilendirmeye link verilmesini yasaklayabilmelidir¹⁶³. Ancak hak sahibinin link verilmesine karşı sınırlandırıcı iradesinin bu şekilde yansıtıldığı durumlarda, özellikle arama motorları açısından, her bir sitenin kullanım koşullarının kontrol edilmesi pek mümkün olmamakla birlikte¹⁶⁴, böylesi bir külfet internetin düzgün işleyişini de sekteye uğratacaktır. Teknolojik koruma önlemleri ise link verilmesini otomatik olarak önleyeceğinden ABAD'ın öngördüğü bu şartın internet kullanıcılarının lehine olduğu söylenebilir.

Lisans sözleşmesinde çerçevelemeye karşı teknolojik bir koruma önleminin alınması şart koşulmuş ancak bu şart sözleşmenin karşı tarafınca yerine getirilmemişse, dikkate alınan umurun sınırlandırılmış olup olmayacağını Mahkeme tartışmamıştır. ABAD, internet kullanıcılarının hak sahibinin iradesini net bir şekilde tespit edebilme imkânlarını dikkate aldığından, sözleşmedeki şarta rağmen teknolojik koruma önleminin kullanılmaması, hak sahibi tarafından dikkate alınan umurun sınırlandırılmadığı ve iletimin bütün kullanıcılara yönelik olarak gerçekleştirildiği anlamına gelmelidir¹⁶⁵.

¹⁶² Peter Mezei/Bernd Justin Jütte, "CJEU Clarifies that Framing Infringes Copyright if TPMs are Circumvented", (Mart 2021), <https://www.researchgate.net/publication/350382658_CJEU_clarifies_that_framing_infringes_copyright_if_TPMs_are_circumvented> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

¹⁶³ Pihljarinne, s. 702.

¹⁶⁴ Pihljarinne, s. 702.

¹⁶⁵ Sebastian Felix Schewemer, "Linking: Essential Functionality on the Internet and Never-Ending Story?", s. 12, <https://static-curis.ku.dk/portal/files/261520369/SSRN_id3844548.pdf> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Yukarıda anılan kararlarında ABAD, link verme eylemini umuma iletim eylemi olarak değerlendirse de hak sahibinin, münhasır hakkından yararlanabilmesini, başka bir deyişle, münhasır bir hak kapsamında düzenlenen bu eylemin, hak sahibi tarafından engellenebilmesini birtakım şartlara bağlamaktadır. Bu kararlar, internetin düzgün işleyişi açısından linklerin önemi göz önüne alınarak verilmiş olsa da link verme eylemi bakımından umuma iletim hakkının ihlalinin belli şartlara bağlanmış olmasının Bern Anlaşması m. 5/2 hükmüyle çeliştiği söylenebilir¹⁶⁶. Bern Anlaşması m. 5/2'ye göre, hak sahiplerinin kendilerine tanınan münhasır haklardan yararlanması ve bu hakların uygulanması herhangi bir formaliteye tâbi tutulamaz¹⁶⁷. Ancak ABAD'a göre umuma iletim eylemi oluşturan link verme eyleminin ihlale yol

¹⁶⁶ Ficsor, Public, s. 36-37; Eleonora Rosati, "CJEU Rules that Linking Can Be Restricted by Contract, Though only by Using Effective Technological Measures", (09.03.2021), <<https://ipkitten.blogspot.com/2021/03/cjeu-rules-that-linking-can-be.html>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021; ALAI, Public, s. 22-23. Karş. Schwemer, s. 12. Açıkça Bern Anlaşması'na göndermede bulunmamış olmakla birlikte Aksu'ya göre de link verilmesinin engellenmesi için hak sahipleri tarafından önlem alınması gerekliliği, fikir ve sanat eserleri hukukunun temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Bkz. Aksu, s. 58.

¹⁶⁷ Bern Anlaşması'nın bu hükmü, WCT m. 1/4 uyarınca erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı bakımından da geçerli bir hükümdür. Bkz. Alexander Peukert, "A Bipolar Copyright System for the Digital Network Environment", 2005, 28(1), Hastings Communications and Entertainment Law Journal, s. 61. Tescil, eser kopyasının saklanması veya dosyalanması, ücret ödeme veya beyanda bulunma zorunluluğu gibi şartlar bu formalitelere örnek olarak gösterilebilir. Bkz. Jane C. Ginsburg, "With Untired Spirits and Formal Constancy: Berne Compatibility of Formal Declaratory Measures to Enhance Copyright Title-Searching", 2013, 28(3), Berkeley Technology Law Journal, s. 1590. Benzer şekilde, eserin teknolojik koruma önemiyle yayınlanması zorunluluğunun Bern Anlaşması anlamında formalite olduğu konusunda bkz. Peukert, s. 62-63.

Bern Anlaşması m. 5/2'ye göre hakkın kapsamı veya kullanımı için hak sahibinin hakkını saklı tuttuğuna ilişkin bir açıklamasının varlığı şart koşulamaz. Bununla birlikte, Anlaşma'nın m. 10bis(1) hükmünde, gazetelerde veya dergilerde yayımlanan güncel ekonomik, politik ya da dini makalelerin yayınına ya da telli olarak umuma iletimine ve aynı nitelikteki eserlerin yayınına ve basın yoluyla çoğaltımına izin verilmesi, çoğaltma, yayın ya da umuma iletimin açıkça saklı tutulmadığı durumlarda Birlik ülkelerinin mevzuatıyla düzenleneceği belirtilmektedir. Hükümde anılan durumlarda hak sahibinin ilgili haklarından yararlanabilmesi için haklarını saklı tuttuğuna ilişkin bir beyanda bulunması gerekeceğinden; hak sahibi beyanıyla istisnanın uygulanmasını engelleyebilmektedir. Hakkın kullanımı için hak sahibinin beyanının şart koşulduğu bu hükmün *lex specialis* niteliğinde olduğu, Bern Anlaşması ve dolayısıyla WCT'de hak sahiplerine sağlanan asgari korumayı ortadan kaldıracak şekilde öngörülen diğer benzer formalitelere dayanak olamayacağı belirtilmektedir. Bkz. Ginsburg, Berne, s. 1604-1606; Ficsor, Public, s. 37. Bu itibarla, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilen link verme eylemi bakımından, hak sahibinin hakkını saklı tutmadığı durumlarda bu eylemin umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanmayacağını öngören istisnai bir düzenleme Bern Anlaşması m. 5/2'ye aykırı olacaktır.

açabilmesi bir başka deyişle, hak sahiplerinin bu haktan yararlanabilmeleri için hak sahibinin rızasıyla umuma iletilen eser ya serbestçe erişilebilir bir sayfada yer almamalı ya da serbestçe erişilebilir bir sayfada yer alıyorsa link verilmesini engelleyici teknolojik bir koruma önlemi kullanılmalıdır. Bu açıdan yeri gelmişken belirtmek gerekir ki, esasında münhasır hakkın istisnalarının mahkemeler tarafından öngörülemeyeceği ve yasa koyucu tarafından istisna öngörülmesi gerektiği kabul edilse bile, ABAD kararlarında yer verilen tespitlerden hareketle, hak sahibinin, münhasır hakkından yararlanabilmesi için belli formaliteleri yerine getirmek zorunda olduğu bir istisna, yasa koyucu tarafından da öngörülmemelidir¹⁶⁸. Link verme eyleminin, erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkını ihlal etmeyeceği şeklinde, genel bir istisnanın öngörülmesinin ise linklerin karmaşık yapısını ve internetin farklı menfaat sahipleri tarafından etkin kullanımını karşılayacak nitelikte olup olmayacağı tartışılabilir¹⁶⁹.

(2)Eserin, Kaynak Sayfada Hak Sahibinin Rızası Olmaksızın Yer Aldığı Durumlar

i. Genel Olarak

ABAD'ın, ilk iletimin hak sahibinin rızası olmaksızın gerçekleştirildiği durumlarda link verme eylemi ve umuma iletim hakkı arasındaki ilişkiyi tartıştığı kararı, 2016 tarihli C-160/15 sayılı GS Media kararıdır. Anılan karar çerçevesinde ABAD'a eserin hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı, serbestçe erişilebilir bir sayfaya link verilmesinin umuma iletim hakkının ihlalini oluşturup oluşturmayacağı sorusu sorulmuştur¹⁷⁰.

Esasında söz konusu durumda, Mahkeme'nin önceki içtihatları ve yeni umum kriteri çerçevesinde, ilk iletimin hak sahibinin rızası olmaksızın gerçekleştirildiği hallerde, hak sahibi tarafından dikkate alınan bir umumdan söz edilemeyeceğinden takip eden iletimlerin her halükârda yeni bir umuma

¹⁶⁸ Ficsor, Public, s. 37.

¹⁶⁹ Link verme eylemine ilişkin tek istisna AB Hukukunda, Dijital Tek Pazarda Telif Hakları ve Bağlantılı Haklara ilişkin 2019/790 sayılı Direktif m. 15/1'de yer almaktadır. Anılan maddeyle, basın yayıncılarına (*press publishers*) erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı tanınmış ancak link verme eylemi bakımından bu hakkın uygulanamayacağı belirtilmiştir. Bkz. Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC, OJ. L. 130/92-125, 17.05.2019.

¹⁷⁰ GS Media kararı, para. 24.

iletildiği ve ihlale yol açtığı sonucuna ulaşılmalıdır¹⁷¹. Ancak, bu sonuç, internet kullanıcılarına, her bir link verme eylemi esnasında içeriğin hak sahibinin rızasıyla yayınlanıp yayınlanmadığını kontrol etme külfeti yükleyecektir¹⁷². Anılan külfetin kullanıcılar tarafından yerine getirilmesi pratik açıdan pek mümkün gözükmemektedir¹⁷³. Nitekim internet kullanıcıları, eserin, serbestçe erişilebilir bir sayfada, hak sahibinin rızası olmadan yer aldığı farkında olmazlar ve bunu kontrol edecek yöntemlere de sahip değildirler¹⁷⁴. Eğer kullanıcılar, serbestçe erişilebilir bir sayfada yer alan eserlere yönlendiren linkler verdikleri durumlarda umuma iletim hakkını ihlal etme riski ile karşı karşıya bırakılırlarsa, link vermektan imtina edeceklerdir. Bu durum ise internetin temel işleyişine ve temel yapısına ve dolayısıyla da bilgi toplumunun gelişimine zarar verecektir¹⁷⁵. Yine bu durum, yalnızca internet kullanıcıları açısından değil, ayrıca içeriğin ilgili sayfada hak sahibinin rızasıyla yer alıp almadığını kontrol etme imkânına sahip olmayan¹⁷⁶, ancak bilginin yayılmasını kolaylaştırarak internetin temel işlevini yerine getiren¹⁷⁷ arama motorlarının da aleyhine olacaktır¹⁷⁸.

iv. Hak Sahibinin İlk İletim Esnasındaki Rızasının Önemine Rağmen İnternetin Düzgün İşleyişinin Göz Önünde Bulundurulması

ABAD, eserin hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı serbestçe erişilebilir internet sayfalarına yönlendiren linklerin her durumda umuma iletim hakkının ihlali ile sonuçlanmasının internetin yapısına uygun

¹⁷¹ Rosati, Public, s. 15; Harvey, s. 29; Eleonora Rosati, “GS Media and Its Implications for the Construction of the Right of Communication to the Public within EU Copyright Architecture”, 2017, 54(4), Common Market Law Review, s. 1231.

¹⁷² Aksu, s. 57.

¹⁷³ Rosati, Implications, s. 1231.

¹⁷⁴ Opinion of Advocate General Wathelet delivered on 7 April 2016 (1) Case C-160/15 GS Media BV v Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker, para. 78-79, <<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=175626&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7839630>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (GS Media Hukuk Sözcüsü Görüşü olarak anılacaktır).

¹⁷⁵ GS Media Hukuk Sözcüsü Görüşü, para. 78-79.

¹⁷⁶ Çünkü, internette yer alan URL'lerin tamamı arama motorları tarafından otomatik olarak taranarak *indekslenmektedir*. Öncü, s. 95.

¹⁷⁷ Arezzo, s. 542.

¹⁷⁸ Arezzo, s. 547. Linkler bakımından arama motorlarına belli şartlarla ayrıcalık tanınmasının bir seçenek olabileceği konusunda bkz. Aksu, s. 52.

olmayacağı kanaatindedir. Nitekim internet, ifade özgürlüğü ve bilgi edinme özgürlüğü bakımından ayrı bir önemi haizdir ve linkler de bu ağda bilgi ve fikir alışverişini sağlayarak internetin düzgün işleyişine katkı sunmaktadır. Ayrıca, özellikle link veren bireysel internet kullanıcılarının, kaynak sayfada eser korumasını haiz bir içeriğin bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa eserin o internet sitesinde yer alması konusunda hak sahibinin rızasının olup olmadığı konusunda bilgi sahibi olabilmesi de oldukça zordur¹⁷⁹. Bu itibarla ABAD'a göre; hak sahibinin rızası olmaksızın eserin yer aldığı serbestçe erişilebilir sayfalara yönlendiren linklerin umuma iletim hakkını ihlal edip etmeyeceğine link veren kişinin içeriğin hukuka aykırılığına ilişkin bilgisine göre karar verilmelidir. İçeriğin hukuka aykırılığına ilişkin bilginin tespit edilebilmesi bakımından ise link veren kişinin kâr elde etme amacının olup olmadığı değerlendirilmelidir.

v. Link Veren Kişinin Kâr Elde Etme Amacının Bulunmaması

Link veren kişinin kâr elde etme amacı bulunmuyorsa, bu kişinin, kural olarak, eserin internette hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığını bilmediği veya bilemeyeceği kabul edilmelidir. Bu kişi, hukuka aykırı bir içeriğe müşterilerinin erişimini sağlamak üzere link verme şeklinde bir aracılık yaparken, kendi gerçekleştirdiği eylemin sonuçları hakkında tam bir bilgiye sahip değildir¹⁸⁰. Şu iki durumda ise kâr elde etme amacı bulunmayan kişi tarafından verilen linkler umuma iletim hakkının ihlali anlamına gelecektir: (1) link veren kişinin eserin hak sahibinin rızası olmaksızın internette yer aldığını bildiği veya bilmesi gerektiği¹⁸¹ durumlarda, örneğin hak sahibi, içeriğin hukuka aykırılığı konusunda link veren kişiyi bilgilendirmişse, (2) kaynak sayfaya erişimin, sitenin üyeleri ile sınırlandırılması amacıyla alınan bir koruma önlemi aşıyorsa¹⁸².

¹⁷⁹ GS Media kararı, para. 45-46.

¹⁸⁰ GS Media kararı, para 47-49.

¹⁸¹ Örneğin, yeni vizyona giren bir Hollywood filminin internette serbestçe erişilebilir bir sitede yer aldığı durumlarda makul ve ortalama bir kişinin, bu filmin hak sahibinin rızası olmaksızın ilgili sitede yer aldığını bilmesi bekleneceğinden, kâr elde etme amacı olmasa bile ilgili siteye yönlendiren bir link vermesi umuma iletim hakkını ihlal edecektir. Bkz. Tatiana-Eleni Synodinou, "Who Is a Lawful User in European Copyright Law? From a Variable Geometry to a Taxonomy of Lawful Use" in Tatiana-Eleni Synodinou, Philippe Jougoux, Christiana Markou, Thalia Prastitou (Eds.), EU Internet Law in the Digital Era, Springer Yayınları, 2020, s. 46.

¹⁸² GS Media kararı, para. 49-50.

vi. Link Veren Kişinin Kâr Elde Etme Amacının Bulunması

Link verme eylemi kâr elde etme amacı ile gerçekleştiriliyorsa, link veren kişinin, eserin ilgili internet sayfasında hak sahibinin rızasıyla yer alıp almadığından emin olmak için gerekli kontrolleri gerçekleştirilmesi beklenebilir. Dolayısıyla bu kişinin, eserin koruma altında olduğu ve eserin hak sahibinin rızası olmaksızın internette yayınlanma ihtimali olduğu konusunda tam bir bilgiye sahip olarak link verme eylemini gerçekleştirdiği karine olarak kabul edilmelidir. Mahkeme bu karinenin aksi ispat edilebilir bir karine olduğunu (*rebuttable presumption*), aksi ispat edilmediği sürece eserin hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı internet sayfalarına yönlendiren linklerin kâr elde etme amacıyla verilmesinin umuma iletim hakkını ihlal edeceğini belirtmiştir¹⁸³. Böylece ispat yükü ters çevrilerek linkin kâr elde etme amacıyla verilmesi durumunda link veren kişiye, içeriğin hak sahibinin rızası olmaksızın kaynak sayfada yer aldığını bilmediğini ispat yükü yüklenmiştir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, ABAD'a göre, eserin hak sahibinin rızası olmaksızın kaynak sayfada yer aldığı durumlarda, yukarıdaki şartlar çerçevesinde umuma iletim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşıyorsa 2001/29 sayılı Direktif m. 5/3'te öngörülen istisnaların uygulanabilmesi de mümkün değildir¹⁸⁴. Mahkeme tarafından açıkça belirtilmemiş olmakla birlikte bu tespitten hareketle, link verme eylemi kâr elde etme amacıyla gerçekleştirilmiyor ve eserin hak sahibinin rızası olmaksızın kaynak sayfada yer aldığı bilinmiyorsa, eser hak sahibinin rızası olmaksızın internette yayınlanmış olsa bile, link veren kişinin m. 5/3'te öngörülen istisnalara dayanabileceği söylenebilir¹⁸⁵. Bununla birlikte, hak sahibi, eserin kendi rızası olmaksızın internette yer aldığı konusunda link veren kişiyi bilgilendirmişse, kâr elde etme amacı olmayan kişinin de bu linki kaldırması gerekir. Eğer link kaldırılmazsa, 2001/29 sayılı Direktif m. 5/3'te öngörülen istisnalara dayanılarak sorumluluktan kurtulabilmek mümkün değildir¹⁸⁶.

¹⁸³ GS Media kararı, para. 51.

¹⁸⁴ GS Media kararı, para. 50.

¹⁸⁵ Esasında, 2001/29 sayılı Direktif m. 5'te öngörülen istisnalara dayanabilmek için hak sahibinin eserin yayınlanması konusunda öncelikli bir rızası olmalıdır. Bir başka ifadeyle, istisnalarda öngörülen bir kullanımın kaynağı hukuka aykırı ise istisnalar uygulanamaz. Bununla birlikte, ABAD kâr elde etme amacı bulunmayan kişilerin, içeriğin hukuka aykırı olduğunu bilmesi beklenemeyeceğinden, bu konuda açıkça haberdar edilmedikleri sürece istisnalara dayanabileceğini kabul etmiştir. Bkz. Synodinou, s. 50. İstisnalara dayanabilmek için hak sahibinin öncelikli rızasının gerektiğine ilişkin bazı açıklamalar için bkz. aşa. B. V.

¹⁸⁶ GS Media kararı, para. 50.

ABAD, kâr elde etme amacının hangi bağlam çerçevesinde var olması gerektiğini belirtmemektedir. Başka bir deyişle, ihlalin varlığı için bizatihi linkin kendisi ile mi yoksa ilgili linkin yer aldığı bağlamın tamamı örneğin, diğer içerikleriyle birlikte internet sayfası ile mi kâr elde edilmesi amaçlanmalıdır¹⁸⁷, sorusu ayrıca cevaplanmalıdır.

GS Media kararının da ABAD'ın VG Bild-Kunst kararında olduğu gibi, örtülü onay ilkesinden bazı yönleriyle ayrıldığı söylenebilir. Örtülü onay ilkesi çerçevesinde eser, hak sahibinin rızası olmaksızın kaynak sayfada yer alıyorsa, örtülü rızanın kendisine atfedilebileceği açık bir rızanın da yokluğu sebebiyle link verilmesi de umuma iletim hakkının ihlali olacaktır¹⁸⁸. Ancak ABAD, ihlalin varlığı için link veren kişinin içeriğin hukuka aykırılığına ilişkin bilgisini şart koşmuştur.

SONUÇ VE BAZI ÖNERİLER

ABAD'ın, link verme eylemi ve umuma iletim hakkını değerlendirirken temel hareket noktası; linklerin, ifade özgürlüğü ve bilgi edinme özgürlüğünün ön planda olduğu internetin düzgün işleyişi açısından önemli bir araç olmasıdır. Bu itibarla, yukarıda anılan kararlarla bir yandan internet kullanıcılarından oluşan toplumun menfaatleri bir yandan ise münhasır hak sahiplerinin menfaatleri arasında adil bir denge kurmak amaçlanmıştır. Özellikle, internet kullanıcılarının sıklıkla kullandığı linklerin hangi durumda umuma iletim hakkının ihlaline yol açacağı konusunda belirsizliği ortadan kaldırmak üzere, hak sahipleri tarafından aktif bir eylemde bulunulması gerektiği, Mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Bu açıdan, ABAD link verme eylemini umuma iletim eylemi olarak değerlendirirken hak sahiplerinden yana bir duruş sergiliyor gibi görünse de, aslında internet kullanıcılarını daha öngörülebilir/güvenilir bir hukuki konuma getirmeyi amaçlamaktadır. Hak sahiplerinin ise kendilerine koşulsuz olarak tanınan münhasır bir hakkın ihlalinin iddia edebilmeleri, anılan amaca ulaşmak pahasına, birtakım koşulların yerine getirilmiş olmasına tâbi kılınmıştır.

Link verme eyleminin doğrudan doğruya kendisinin, hak sahiplerinin münhasır bir hakkı kapsamında değerlendirilmesi ihtimalinde basit bir link verme eylemi esnasında hak sahiplerinin izni gerekeceğinden kullanıcılar link vermekten imtina edecek, ilgili dokümanın yer aldığı sayfaya ulaşmayı

¹⁸⁷ Rosati, GS Media, s. 72; Rosati, Implications, s. 1236; Synodinou, s. 48.

¹⁸⁸ Ginsburg, Infringment.

kolaylaştıran arama motorları işlevsiz hale gelecek ve böylece de internetin kendisinden beklenen işlevi yerine getirmesi de zorlaşacaktır. Bu itibarla, link verme eylemi ve umuma iletim hakkı arasındaki ilişki değerlendirilirken katı bir yaklaşım sergilenmemeli, hak sahiplerini haksız eylemlere karşı korumanın tek yolunun ilgili eylemi mali hak kapsamında değerlendirmek olmadığı akılda tutulmalıdır. Özellikle, içeriğin orijinal olarak yer aldığı internet sayfasının reklam gelirlerinin azalması, linklerin; kullanıcılar nezdinde içeriğin gerçek kaynağı konusunda iltibasa yol açması veya eser sahibinin kim olduğu konusunda kullanıcıları yanıltması gibi haklı savunmalar, haksız rekabet hükümlerine, eser sahibinin manevi haklarından ya da marka hakkından doğan korumaya dayanılarak her zaman ileri sürülebilir¹⁸⁹.

Burada akılda tutulması gereken bir başka husus kanaatimizce, kaynak sayfanın erişiminin sınırlandırılması veya kaldırılmasıyla, linklerin de işlevsiz hale geleceğidir. Linkler sayesinde hak sahibinin rızası olmaksızın internette yer alan eser korumasını haiz içeriklerin farklı sayfalarda (kaynak sayfadan bağımsız olarak) yer alması kolaylaşıyorsa da hak sahipleri bu eylemleri her zaman engelleme imkânına sahiptirler. Zira, eserin internet aracılığıyla iletimi hak sahibinin umuma iletim hakkı kapsamındadır ve eser, hak sahibinin rızasıyla internette yer alıyor olsa bile umuma iletim hakkı bakımından tükenme ilkesi geçerli olmadığı için eserin farklı bir internet sayfasında yayınlanması hak sahibinin rızasını gerektirir. Hatta, hak sahipleri eserlerini internette yayınlama konusundaki iradelerinden her zaman vazgeçebilecekleri için ABAD, böyle bir durumda, umuma iletim hakkı bakımından öngörülen istisnaların da uygulanamayacağını kabul etmektedir¹⁹⁰.

Link verme ve umuma iletim hakkı arasındaki ilişkinin tespiti için öncelikle hangi link verme türlerinin umuma iletim hakkı kapsamında olduğu, farklı link verme türlerinin umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilmesi durumunda çevrim-içi alanda farklı menfaatler arasındaki

¹⁸⁹ Strowel/Hanley, s. 71; Arezzo, s. 527; Başpınar/Kocabey, s. 166-167; Kara, s. 425; Nicolosi; VG Bild-Kunst Hukuk Sözcüsü Görüşü, para. 89. Link verilmesinin, Yargıtay tarafından marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet olarak değerlendirildiği bazı kararlar için bkz. Y. 11. HD, 15.06.2012, E. 2011/4710, K. 2012/10662; Y. 11. HD, 27.1.2016, E. 2015/6471, K. 2016/888 (Kazancı İçtihat Bankası).

¹⁹⁰ Renckhoff kararı, para. 44. Eserin ilk iletimin gerçekleştirildiği sayfadan başka bir internet sayfasında hak sahibinin rızası olmaksızın bulunmasından farklı olarak, link verilmesi durumunda, şartları varsa kanunda öngörülen istisnalara dayanılabilmesi mümkündür. Çünkü, hak sahibi, eserin internet sayfasında umuma iletilmesine ilişkin rızasından vazgeçtiği takdirde, kaynak sayfada esere erişimi engelleyerek bu linki de işlevsiz hale getirme imkânına sahiptir. Bkz. Renckhoff kararı, para. 44.

denge bozulup bozulmadığı, eğer bozulduğu sonucuna ulaşılabilecekse adil bir denge sağlanması için nasıl bir çözüm sunulabileceği netleştirilmelidir. Kanaatimizce adil bir denge sağlanırken, eserin orijinal olarak yer aldığı internet sayfası aracılığıyla esere erişim her zaman mümkün olduğundan, internetin işlevselliği açısından vazgeçilmez olduğu iddia edilen link verme eylemini olabildiğince serbest hale getirmekten ziyade, internet kullanıcıları açısından hangi eylemlerin umuma iletim hakkının ihlaline yol açacağı konusunda hukuki kesinliğin ve öngörülebilirliğin sağlanması öncelikli olarak amaçlanmalıdır.

Doktrinde, tespit edebildiğimiz kadarıyla, yüzeysel linklerin erişim sağlama yoluyla umuma iletim eylemi oluşturmadığı konusunda bir görüş birliği vardır. Yüzeysel linkler dışındaki linklere gelince; bir eylemin, internette gerçekleştirilecek kullanımları kapsamak üzere öngörülen erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi için gerçek anlamda bir iletim gerçekleşmesi de eserin yalnızca sunumu yeterlidir. Derin linkler, çerçeveleme ve gömülü linklerde de gerçek anlamda iletim kaynak sayfadan gerçekleştiriliyor olsa da bu linkler eseri umuma sunmakta, farklı bir deyişle bu eylem kullanıcıların esere erişimini mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla anılan linklerin erişim sağlama yoluyla umuma iletim eylemi olarak değerlendirilmesi kanaatimizce de isabetli olacaktır.

Bununla birlikte, internetin yapısı ve linklerin işlevi gereği, bu link verme türlerinin tamamının ihlale yol açacağı da söylenemez. Türk hukukunda, link verme eyleminin, hangi şartlar altında erişim sağlama yoluyla umuma iletim hakkının ihlali olmayacağına karar verilirken ABAD'ın öngörmüş olduğu yeni umum kriterinin ve/veya örtülü onay ilkesinin uygulanmasına tereddütle yaklaşılmalıdır. Nitekim, yeni umum kriteri uluslararası anlaşmalarla uyumlu olmamakla beraber bazı tutarsız sonuçlara da yol açtığı için doktrinde de sıklıkla eleştirilmektedir. Örtülü onay ilkesi ise nispeten sınırları belirli olmayan bir ilke olduğundan hukuki öngörülebilirliği ortadan kaldırmaktadır. Zira, örtülü onay ilkesinin uygulanacağı kabul edilirse, hak sahiplerinin aksi bir iradesi bulunmadığı sürece link verme eylemi umuma iletim hakkının ihlaline yol açmayacaktır. Her şeyden önce, hak sahiplerini böylesi bir açıklama yapmak zorunda bırakmak, hakkın kullanımının formalitelere bağlanamayacağını düzenleyen Bern Anlaşması m. 5/2 ile çelişmektedir. Bu çelişki internet dünyasında menfaatler dengesini sağlamak üzere bir anlığına göz ardı edilecek olsa bile örtülü onay ilkesi hangi eylemlerin ihlal oluşturacağı konusunda internet kullanıcıları açısından hukuki bir kesinlik de sağlayamamaktadır.

Şöyle ki, hak sahibinin aksi bir iradesi teknolojik koruma önlemleri aracılığıyla yansıtılabileceği gibi bu aksi iradeye sitenin kullanım koşullarında da yer verilebilir. Hak sahibinin link verme eylemini sitenin kullanım koşullarında yer alan bir açıklama ile sınırlandırdığı durumlarda bunun kontrolü bireysel internet kullanıcıları açısından oldukça zor, arama motorları açısından ise imkânsızdır. Bu durum ise özellikle bireysel internet kullanıcılarının, ihlal iddiası ile karşılaşma ihtimali sebebiyle, link vermektan imtina etmelerine yol açacaktır. Bu belirsizliği ortadan kaldırmak için ABAD'ın kabul ettiği gibi, yalnızca teknolojik bir koruma önlemi kullanılacağına kabulü ise hak sahiplerini eserlerini internette yayınlamama ile teknolojik koruma önlemleri kullanma konusunda bir seçim yapmak zorunda bırakacaktır¹⁹¹.

Bu çerçevede kanaatimizce, umuma iletim eylemi oluşturan link verme yöntemlerinin hangi durumlarda hakkın ihlaline yol açmayacağına, verilen linkin hak sahibinin eserin belli bir internet sayfasında yer alması konusundaki iradesi ile açıkça çelişip çelişmediğine göre karar verilmelidir. Hak sahipleri eserlerini internette yayınlarken, eserin hangi internet sitesinin bünyesinde yer alacağı konusunda rastgele bir seçim yapmamakta, aksine bilinçli bir tercihte bulunmaktadırlar. Bu itibarla, hak sahiplerinin, eserin umuma iletimine izin şeklinde ortaya çıkan iradesi, eserin tüm internet sayfalarında yer almasına yönelik bir irade değil, belirli bir internet sayfasında yer almasına yönelik bir iradedir. Bu durum, hak sahibinin, kitabının hangi yayınevinde basılacağı konusundaki seçimine benzetilebilir. Sözleşme şartları aynı olsa dahi hak sahibi farklı bir yayınevinin kitabını basmasına rıza göstermek zorunda bırakılamaz.

Bu açıklamalar ışığında, kullanıcıyı eserin hak sahibinin rızasıyla yer aldığı internet sayfasına yönlendiren derin linkler, hak sahibinin eserin hangi internet sayfasında yer alacağına yönelik iradesi ile çelişmeyeceğinden umuma iletim hakkının ihlali ile sonuçlanmamalıdır. Gömülü linkler ise açıkça hak sahibinin eserin hangi internet sayfasında yer alacağına yönelik iradesi ile çelişmektedir. Nitekim bu linkler otomatik olarak aktifleştirilerek içerik doğrudan link veren sayfaya yerleştirilmektedir. Böylesi bir durum eserin farklı bir internet sayfasında yayınlanması ile denk tutulmalı ve dolayısıyla

¹⁹¹ Bu duruma ek olarak, *Aksu*'ya göre, her ne kadar esasında eserini internette yayınlayan hak sahibinin, link verilmesine de örtülü olarak rıza gösterdiğinin kabul edilmesi makul bir yaklaşım olarak gözüke de yazara göre bu kabulün, her durumda geçerli olabilmesi mümkün değildir. Nitekim, internet aracılığıyla eseri erişilebilir kılan hak sahibinin, bu eserden her şekilde yararlanmaya izin verdiği şeklinde bir sonuç çıkarılamaz ve böylesi bir sonuç hukuk güvenliğini de ortadan kaldıracaktır. Bkz. *Aksu*, s. 37, dn. 11.

hak sahibinin rızasını gerektirmelidir. Kaldı ki, gömülü linkler internetin düzgün işleyişi açısından vazgeçilmez bir işlevi de haiz değildir¹⁹². Gömülü link veren internet sayfasının işleticisi, kendi kullanıcılarını içeriğin yer aldığı sayfaya yönlendirerek de internette yer alan içeriğe referans verme şeklindeki korunması gereken haklı menfaati elde edebilir. Yoksa, bireysel internet sayfalarının daha ilgi çekici olması pahasına, hak sahiplerinin eserin yer alacağı internet sayfasına yönelik seçimi yok sayılmamalıdır. Benzer şekilde, arama motorlarının temel işlevi ve internete katkısının kullanıcıların ilgili sayfaya erişimini kolaylaştırmak olduğu düşünüldüğünde bu amaca ulaşmak için de gömülü linkler zorunlu araçlar değildir.

Çerçeveleme ile link verilmesine gelince, bu yöntem bakımından derin linkler ve gömülü linklerde olduğu gibi net bir yaklaşım sergilenmesi daha zordur. Her şeyden önce çerçevelemede, çerçeve içerisinde eser korumasını haiz içeriğin yer aldığı internet sayfasının tamamının görüntülenmesinin hak sahibinin eserin internette yer alacağı sayfaya ilişkin seçimi ile açıkça çelişmediğini kabul etmek gerekir. Link veren sayfada eser korumasını haiz içeriğin çerçeve içerisinde münhasır olarak görüntülediği durumlarda ise her ne kadar eser başka bir sayfa içerisinde yer alıyor olsa da linkin tıklanması suretiyle açılacak olan yeni bir çerçeve, içeriğin farklı bir sayfa ile olan ilişkisini ve hak sahibinin eserin başka bir internet sayfasında yayınlanması hususundaki seçimini internet kullanıcılarına yansıtmaktadır¹⁹³. Bu nedenle, çerçeveleme ile link verme eylemlerinin, derin linklerde olduğu gibi istisna kapsamında değerlendirilmesi daha muhtemel bir seçenek olmalıdır. Tekrar hatırlatmak gerekir ki, hak sahipleri ve/veya internet sayfası işleticilerinin haksız eylemleri engelleyebilmesinin tek yolu, linklerin umuma iletim hakkı kapsamında değerlendirilerek her bir eylemi kontrol etme imkânına sahip olmalarıdır.

Çerçeveleme, umuma iletim hakkının istisnası olarak değerlendirilirken özellikle internet kullanıcılarının bakış açısıyla yanlış anlaşılmanın önüne geçebilmek için uygun kavramların kullanılması gerekmektedir. Her ne kadar link verme türleri ile ilişkisi açısından çerçeveleme, linkin kullanıcıyı

¹⁹² Aksu, s. 35, dn. 1; VG Bild-Kunst kararı Hukuk Sözcüsü Görüşü, para. 117.

¹⁹³ VG Bild-Kunst kararında Hukuk Sözcüsü *Szupnar*'a göre, linkin tıklanmasıyla, internet kullanıcısı eserin orijinal olarak yer aldığı internet sayfasıyla bir bağlantı kurarak içeriğin, halihazırda bulunduğu sayfaya iletimini sağlamakta ve tıklama işlemi kullanıcıya içeriğin, halihazırda bulunduğu sayfanın bir parçası olmadığını göstermektedir. Bkz. VG Bild-Kunst Hukuk Sözcüsü görüşü, para. 88-89.

yönlendirdiği sayfa veya içeriğin, bir çerçeve içerisinde görüntülenmesi anlamına geliyor olsa da bu teknik ile otomatik olarak aktifleşen linklerin verilebilmesi de mümkündür. Nitekim *iframe* tekniği ile link verilmesine imkân sağlayan uygun HTML kodlarının sosyal medya platformları tarafından kullanıcılara sunulduğu ve bu kodların içeriğin doğrudan sayfaya yerleştirilmesi ile sonuçlandığı daha önce belirtilmişti. Bu şekilde bir sonuç gömülü linklerle aynı şekilde değerlendirilmeli ve linkin verilmesi hak sahibinin iznini gerektirmelidir. Dolayısıyla, çerçeveleme tekniği umuma iletim hakkının istisnası olarak değerlendirilirken “tıklanabilir link verilmesi suretiyle çerçeveleme” gibi, kafa karışıklığını önlemeye elverişli ifadelerin kullanılması yerinde olacaktır.

Teknolojik koruma önlemleri ve link verilmesi arasındaki ilişkinin ne olacağı da açıklığa kavuşturulmalıdır. Teknolojik koruma önlemlerinin hak sahiplerinin mali haklarının istisnaları ile olan ilişkisi ve eserin, ihlal iddialarına karşı kullanıcılara savunma imkânı veren istisnalar kapsamında kullanımının, yazılım yoluyla engellenebilip engellenemeyeceği doktrinde tartışmalıdır¹⁹⁴. Umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanacak gömülü link verme eylemlerinin engellenebilmesi için teknolojik koruma önlemlerinin kullanılabilmesi açıktır. Peki, umuma iletim hakkının ihlali ile sonuçlanmayan, kullanıcıların (başka bir mali hakkın ihlali ile sonuçlanmadığı sürece) gerçekleştirmekte serbest oldukları derin linklerin ve tıklanabilir link verilmesi suretiyle çerçevelemenin engellenebilmesi için teknolojik koruma önlemlerinin kullanılması mümkün müdür? Bu konu, belirtildiği gibi tartışmaya müsait bir konu olmakla beraber, internetin kendine özgü yapısı sebebiyle farklı menfaatler arasındaki denge gözetilerek bir cevaba ulaşılmalıdır. Hiç kimse, internette bir içerik paylaşıyor diye bu içeriği tüm internet kullanıcıları nezdinde paylaşmak zorunda bırakılamaz. Kayıt veya ödeme duvarı gibi basit sınırlamalarla ilgili sayfaya erişim her zaman engellenebilmekte ve bu durumda ilgili sayfaya yönlendiren linkler de işlevsiz hale gelmektedir. Dolayısıyla, herkesçe erişilebilir bir internet sayfasında yer alan içeriğe yönlendiren linklerin teknolojik koruma önlemi kullanılmak suretiyle engellenebilmesine de imkân verilmelidir. Böylesi bir kabulün,

¹⁹⁴ Bu konuda detaylı olarak bkz. Bayamlioğlu, s. 319 vd. Bayamlioğlu'na göre, “*Teknolojik koruma hükümlerinin, kanuni sınırlamalara uygun düzenlenmemiş DRM sistemleri için geçerli olmaması, kullanıcılar için en uygun güvencelerden biri olacaktır. Eser sahibinin, teknolojik önlemlerin etkisizleştirilmesine karşı dava açabilmesi için, teknolojik koruma sisteminin kanuni sınırlamalara uygunluğunu şart koşturmak, son derece akla uygun bir seçenektir.*” Bkz. Bayamlioğlu, s. 325-326’dan naklen.

umuma iletim hakkının ihlalini teknolojik koruma önlemlerinin aşılmış olması şartına bağladığı düşünülmemelidir. Nitekim derin linkler ve tıklanabilir link verilmesi suretiyle çerçeveleme umuma iletim hakkının istisnası olarak öngörüldüğünden esere link verilmesini engelleyen sınırlamaların aşılması bu link verme eylemlerinin gerçekleştirilmesi, umuma iletim hakkının ihlaliyle sonuçlanmayacak, bu durumda hak sahipleri teknolojik koruma önlemlerinin aşılmasını yasaklayan hükümlere¹⁹⁵ başvurulabilecektir¹⁹⁶. Böylece, derin linkler ve tıklanabilir link verilmesi suretiyle çerçeveleme, başkaca bir şart aranmaksızın, umuma iletim hakkının istisnası olarak öngörülmek suretiyle hangi eylemlerin ihlal niteliği taşıyacağı konusunda internet kullanıcıları açısından hukuki kesinlik sağlanacak, hakkın kullanımı Bern Anlaşması'na aykırı olarak formalitelerin yerine getirilmesine tâbi kılınmayacak olmakla beraber, hak sahipleri de eserlerinin internet üzerinden kullanımları üzerinde, gerekli olduğu ölçüde söz sahibi olma imkânını elde etmiş olacaklardır.

Son olarak, link verme eylemi ve eserin kaynak sayfada hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı durumlarda, link veren kişinin umuma iletim hakkının ihlalinden sorumlu olup olmayacağı tartışılmalıdır. Umuma iletim eylemini oluşturan gömülü linkler, umuma iletim hakkının istisnası olarak değerlendirilmediği sürece bu eylemin gerçekleştirilmesi her durumda hak sahibinin iznini gerektirecektir. Bu nedenle gömülü linklerde eserin, kaynak sayfada yer alması konusunda hak sahibinin rızasının olup olmadığı umuma iletim hakkının ihlali açısından bir önem arz etmeyecektir. Dolayısıyla burada özellikle değerlendirilmesi gereken husus, umuma iletim eylemi olmasına rağmen istisna kapsamındaki derin linklerin ve çerçeveleme tekniği ile verilen linklerin, kullanıcıyı eserin hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı internet sayfasına yönlendirdiği durumlardır. Bu noktada temel olarak cevaplanması gereken soru, bir mali hakkın istisnası olarak öngörülen eylemin hukuka uygun olmayan bir eyleme dayanarak gerçekleştirilmesi halinde söz konusu eylemi gerçekleştiren kişinin istisnadan yararlanıp yararlanamayacağıdır.

Derin linkleri ve çerçeveleme tekniğiyle link verilmesini umuma iletim hakkının istisnası olarak öngören bir hüküm, 2001/29 sayılı Direktif m. 5/2

¹⁹⁵ Bkz. 2001/29 sayılı Direktif m. 6/1 ve FSEK Ek Madde 4.

¹⁹⁶ Svensson kararında ABAD'ın teknolojik koruma önleminin aşılmamasını umuma iletim hakkının ihlali olarak nitelendiren görüşünü değerlendiren *Arezzo*'ya göre, link verilmesi için teknolojik koruma önleminin aşılması her halükârda içeriğin kullanımını kısıtlayan koruma önlemlerinin aşılmasına karşı hukuki güvence sağlayan hükümlere aykırılık teşkil edecektir. Bkz. *Arezzo*, s. 543.

ve FSEK m. 38’de düzenlenen, çoğaltma hakkı bakımından şahsen kullanım istisnasını öngören hükme benzetilebilir. Anılan hükümlerde çoğaltmanın dayandığı eser kopyasının hukuka uygun bir kaynaktan edinilmiş olup olmaması bakımından herhangi bir belirleme yapılmamıştır. Bununla birlikte, ABAD C- 435/12 sayılı ve 2014 tarihli *ACI Adam* kararında¹⁹⁷ 2001/29 sayılı Direktif m. 5/2’de öngörülen şahsen çoğaltma istisnasının uygulanabilmesi için şahsen kullanım amacıyla gerçekleştirilen çoğaltmanın, korsan veya sahte bir kaynağa dayanmaması, aksine hukuka uygun bir kaynaktan elde edilmesi gerektiğine karar vermiştir¹⁹⁸. ABAD’ın bu kararının mali hakların istisnalarının tamamı bakımından uygulanabileceği ifade edilmektedir¹⁹⁹. Nitekim, Mahkeme, anılan sonuca ulaşırken, 2001/29 sayılı Direktif m. 5’in; Bern Anlaşması m. 9/2, Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Anlaşması (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights-TRIPs)²⁰⁰ m. 13 ve WCT m. 10/1’de düzenlenen üç aşamalı testin (*three step test*) yansıması olan²⁰¹, beşinci fıkrasına dayanmıştır. Özellikle TRIPs m. 13’e göre, “*Üyeler münhasır haklara getirilecek sınırlamaları veya istisnaları eserden normal olarak yararlanma durumu ile çelişmeyen ve hak sahibinin meşru menfaatlerine makul ölçüler dışında zarar veren belirli özel hallerle*” kısıtlayabileceklerdir²⁰². FSEK’te üç

¹⁹⁷ Judgement of the Court (Fourth Chamber), 10.04.2014, Case C-435/12, *ACI Adam BV and Others v Stichting de Thuiskopie, Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding*, <https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021 (*ACI Adam* kararı olarak anılacaktır).

¹⁹⁸ *ACI Adam* kararı, para. 35-41.

¹⁹⁹ Synodinou, s. 44.

²⁰⁰ Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kurucu Anlaşması’nın 1C numaralı eki olan TRIPs metni için bkz. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm. Türkiye’nin, 29.01.1995 tarih ve 22186 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4067 sayılı DTÖ Kurucu Anlaşmasına katılması uygun bulunmuştur. 25.02.1995 tarihli ve 22213 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 95/6525 Bakanlar Kurulu Kararı ile Anlaşma, ekleriyle birlikte, ülkemiz açısından 31.12. 1994 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte RG’de yayımlanan ilgili Bakanlar Kurulu Kararı’nda DTÖ Kurucu Anlaşması’nın 1C numaralı eki olan TRIPs’in Türkçe metnine yer verilmemiştir. Anlaşma’nın Türkçe metni için bkz. <https://fikrimulkiyet.com/mevzuat/ticaretle-baglantili-fikri-mulkiyet-haklari/>.

²⁰¹ Bu konuda bkz. Joao Pedro Quintais, “Private Copying and Downloading from Unlawful Sources”, 2015, 46(1), *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, s. 71.

²⁰² Bu çerçevede üç aşamalı teste göre; (1) sınırlandırma belirli ve özel bir duruma ilişkin olmalı, (2) sınırlandırma eserin normal kullanımına aykırı olmamalı, (3) sınırlandırma eser sahibinin yasal çıkarlarına makul olmayan ölçüde zarar vermemelidir. Üç aşamalı test hakkında bazı bilgiler için bkz. Serap Helvacı/Eray Aksın Atar, “Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Üç Aşamalı Test”, 2016, 22(3), *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk*

aşamalı test ayrı bir maddede genel bir kural olarak düzenlenmemiş olmakla beraber²⁰³ TRIPs m. 13 iç hukukumuzun bir parçası olduğundan, link verme eylemi bakımından öngörülecek istisnaların da bu hüküm ile uyumlu olması gerekir. Bu itibarla, ABAD'ın *ACI Adam* kararı çerçevesinde; link verme eylemine ilişkin istisnalar ve iç hukukumuzun bir parçası olan TRIPs m. 13 birlikte değerlendirildiğinde, bu istisnaların uygulanabilmesi için, linkin kullanıcıyı yönlendirdiği eserin, hak sahibinin rızasıyla gerçekleştirilen bir umuma iletim eylemi sonucu ilgili kaynak sayfada yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmalıdır.

Ancak, yine internetin yapısı gereği bu sonuç internet kullanıcıları açısından hukuki öngörülebilirliği çoğu durumda ortadan kaldıracaktır. Daha önce de belirtildiği gibi, internet kullanıcılarından umuma iletim hakkının istisnası olarak öngörülen linklerin verilmesi esnasında, kaynak sayfada yer alan eserin ilgili sayfada yer alması konusunda hak sahibinin rızasının olup olmadığını denetlemeleri beklenemez. Zaten bu nedenle ABAD da GS Media kararında, anılan durumlarda link veren kişiyi doğrudan umuma iletim eylemi ihlali tehdidi altında bırakmamak amacıyla, link veren kişinin ihlalden sorumlu olabilmesi için içeriğin kaynak sayfada hak sahibinin rızası olmaksızın yer aldığı hususundaki bilgisini şart olarak öngörmüş ve bu bilginin ispatında da kâr elde etme amacının belirleyici olacağını kabul etmiştir. ABAD, her ne kadar fikir ve sanat eserleri hukukuna yabancı bir şekilde bir mali hakkın ihlalinin tespiti için bazı sübjektif kriterler de öngörmüş olsa da bu yaklaşımın, hak sahibi ile doğrudan sözleşmesel bir ilişkiye sahip olmayan son kullanıcıların eserin hak sahibinin rızası olmaksızın internette yer aldığını araştırmalarının ve kanıtlamalarının kendilerinden beklenemeyeceği çevrim-içi alanda gerekli ve yerinde bir yaklaşım olduğu söylenebilir²⁰⁴. Bununla birlikte, doktrinde kullanıcının kâr elde etme amacının olup olmadığı bakımından öngörülen ayırımı yapay bir ayırım olduğu ve ifade özgürlüğünün, kâr elde etme amacı olan veya olmayan herkes için geçerli olduğu belirtilmektedir²⁰⁵. Yine özellikle kâr elde etme amacı bulunan arama motorlarının, ilk iletim eylemi bakımından hak sahibinin rızasının olup olmadığını denetleyebilmeleri

Araştırmaları Dergisi s. 1290 vd.

²⁰³ FSEK'te üç aşamalı test ayrı bir madde olarak düzenlenmese de mali hakların istisnası olarak öngörülen bazı hükümlerde TRIPs m. 13'ün yansımaları görülmektedir. Bkz. FSEK m. 37-38.

²⁰⁴ Synodinou, s. 46.

²⁰⁵ Synodinou, s. 48.

neredeys e imkânsız olduğu için, ABAD’ın öngördüğü bu kritere daha dikkatli bir şekilde yaklaşıması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Afori O. F, “Implied License: An Emerging New Standart in Copyright Law”, 2008, 25(2), SC Comp & HighTechLJ, s. 275-326.

Aksu M, “Avrupa Adalet Divanı’nın Bazı Kararları Işığında Link Vermeden Dolayı Sorumluluğun Umuma İletim Hakkı Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, 2019, 18(1), İKÜHFD, s. 33-62.

Aplin T, Copyright Law in the Digital Society, Hart Publishing, 2005.

Arezzo E, “Hyperlinks and Making Available Right in the European Union – What Future for the Internet After Svensson”, 2014, 45 (5), IIC, s. 524-555.

Association Littéraire et Artistique Internationale (ALAI), “Report and Opinion on the Making Available and Communication to the Public in the Internet Environment – focus on linking techniques on the Internet”, 2014, 36(3), EIPR, s. 149-154 (Report).

Association Littéraire et Artistique Internationale (ALAI), Opinion Proposed to the Executive Committee and adopted at its meeting, 17 September 2014 on the criterion “New Public”, Developed by the Court of Justice of the European Union (CJEU), Put in the Context of Making Available and Communication to the Public, <<https://www.alai.org/en/assets/files/resolutions/2014-opinion-new-public.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (Public).

Ateş M, “Eser Sahibinin Umuma İletim Hakkı ya da ‘E-Haklar’: FSEK’in 25. Maddesine Dair Genel Bir Değerlendirme”, Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2012, Yetkin Yayınevi, 2013, s. 17-54.

Bailey J, “Rethinking Embedding and Framing”, (23.03.2021), <<https://www.plagiarismtoday.com/2021/03/23/rethinking-embedding-and-framing/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Başpınar V/Kocabey D, İnternette Fikrî Hakların Korunması, Yetkin Yayınevi,

2007.

Bayamlioğlu İ. E, Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Teknolojik Koruma, On İki Levha Yayınları, 2008.

Burri M, “Permission to Link: Making Available via Hyperlinks in the European Union after Svensson”, 2015, 5(3), JIPITEC, s. 245-256.

Bozbel S, “Fikrî Eserlerin Umuma Erişilebilir Kılınması (FSEK m. 25/II)”, Hâluk Konuralp Anısına Armağan (Cilt 3), Yetkin Yayınları, 2009, s. 196-218.

Cavazos E. A/Miles C. F, “Copyright on the WWW: Linking and Liability”, 1997, 4(2), JOLT, <<http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v4i2/cavazos.html>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Cruquenaire A, “Electronic Agents as Search Engines: Copyright Related Aspects”, 2001, 9(3), IJLIT, s. 327-343.

Demirbaş A, “Telif Hukukunda İnternet Linki ve Avrupa Adalet Mahkemesi’nin Svensson ve Bestwater Kararları”, 2018, 5(1), İMÜHFD, s. 169-186.

Deveci H. A, “Hyperlinks Citations, Reproducing Original Works”, 2011, 27(5), CLSR, s. 465-478.

Eroğlu S, “İnternette Aktif Linkler Yoluyla Fikrî Haklara Müdahale”, Ünal Tekinalp’e Armağan (Cilt 2), Beta Yayınevi, 2003, s. 209-248.

European Copyright Society, Opinion on The Reference to the CJEU in Case C-466/12 Svensson, University of Cambridge Faculty of Law Research Paper No. 6/2013, (15.02.2013), <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2220326> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Ficsor M. J, Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Right Terms, WIPO, 2003 (2003).

Ficsor M. J, “Svensson: Honest Attempt at Establishing Due Balance concerning the Use of Hyperlinks – spoiled by the erroneous ‘new public’ theory”, (07.11.2018), <<http://www.copyrightseesaw.net/en/papers?page=5>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (Public).

Ginsburg J. C, “With Untired Spirits and Formal Constancy: Berne Compatibility of Formal Declaratory Measures to Enhance Copyright

- Title-Searching”, 2013, 28(3), BTLJ, s. 1583-1622 (Berne).
- Ginsburg J. C, “Hyperlinking and Infringement: The CJEU Decides (sort of)”, (17.03.2014), <<https://www.mediainstitute.org/2014/03/17/hyperlinking-and-infringement-the-cjeu-decides-sort-of/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (Infringement).
- Gingsburg J. C, “Hyperlinking and ‘Making Available’”, 2014, 36(3), EIPR, s. 147-148 (EIPR).
- Ginsburg J. C/Budiardjo LA, “Liability for Providing Hyperlinks to Copyright-Infringing Content: International and Comparative Law Perspectives”, 2018, 41(2), CJLA, s. 153-224.
- Harvey N, Linking to a ‘New Public’: Parallels with the Principle of Exhaustion, Lund Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2015, <<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=7451304&fileId=7451305>> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021.
- Headdon T, “An Epilogue to Svensson: The Same Old New Public and the Worms That Didn’t Turn”, 2014, 9(8), JIPLP, s. 662-668.
- Helvacı S/Atar E. A, “Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Üç Aşamalı Test”, 2016, 22(3), MÜHFHAD, s. 1289-1302.
- Hugenholtz P. B/van Velze S. C, “Communication to a New Public? Three Reasons Why EU Copyright Law Can Do Without a ‘New Public’”, 2016, 47(7), IIC, s. 797-816.
- İzmirli L. A, İnternet Ortamında Fikrî Mülkiyet Haklarının İhlali ve Korunması, Seçkin Yayınevi, 2012.
- Jenkins G, “An Extended Doctrine of Implied Consent – A Digital Mediator?”, 2021, 52, IIC, s. 706-733, <<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40319-021-01024-2.pdf>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.
- Kara D, “İnternette Linkler Yoluyla Umuma İletim Hakkına Müdahale: Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 13 Şubat 2014 Tarihli Svensson ve Diğerleri, Retriever Sverige AB’ye Karşı Kararının İncelenmesi”, 2018/II, GSÜHFD, s. 401-428.Karapapa S, “Reconstructing Copyright Exhaustion in the Online World”, 2014, 4, IPQ, s. 307-325 (Exhaustion).
- Karapapa S, “The Requirement for a ‘New Public’ in EU Copyright Law”,

2017, 42(1), ELR, s. 63-81 (Public).

Litman Jessica, Digital Copyright, Prometheus Books, 2006.

Lee T. B, “Links and Law: Myths”, (Nisan 1997), <<https://www.w3.org/DesignIssues/LinkMyths.html>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Levine Y. M/Muder D/Kay D/Warfel K/Barrows A, Internet: The Complete Reference, McGraw-Hill Publishing, 1999.

Memiş T, Fikrî Hukuk Bakımından İnternet Ortamında Müzik Sunumu, Seçkin Yayınevi, 2002 (Müzik).

Memiş T, “Fikri Hukuk Bakımından Link ve Frame Verilmesi”, 2011, 22(2), MHB, s. 394- 412 (Link).

Mezei P, “Enter the Matrix: The Effects of CJEU Case Law on Linking and Streaming Technologies”, 2016, 11(10), JIPLP, s. 778-794.

Mezei P/Jütte B. J, “CJEU Clarifies that Framing Infringes Copyright if TPMs are Circumvented”, (Mart 2021), <https://www.researchgate.net/publication/350382658_CJEU_clarifies_that_framing_infringes_copyright_if_TPMs_are_circumvented> Erişim Tarihi 03 Temmuz 2021.

Nicolosi P. A, “Website External Links & Framing Legal Guide!”, <<https://www.internetlegalattorney.com/website-external-links-framing-liability-guide/>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021.

Öncü Ö, “Fikrî Hak İhlalleri Bakımından İnternet ‘Görsel’ Arama Motorları”, 2008, 10(1), DEÜHFD, s. 93-154.

Özkan Z, Karşılaştırmalı Hukukta Müzik Eserlerinin Dijital İletimi, Yetkin Yayınevi, 2008.

Öztan F, Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, Turhan Kitabevi, 2008.

Peukert A, “ABipolar Copyright System for the Digital Network Environment”, 2005, 28(1), HCELJ, s. 1-80.

Pihlajarinne T, “Setting the Limits for the Implied License in Copyright and Linking Discourse – The European Perspective”, 2012, 43(6), IIC, s. 700-710.

Quintais J. P, “Private Copying and Downloading from Unlawful Sources”, 2015, 46(1), IIC, s. 66-92.

- Ricketson S/Gingsburg J. C, *International Copyright and Neighbouring Rights* (Vol. I), 2. Baskı, Oxford University Press, 2006.
- Reinbothe J/von Lewinski S, *The WIPO Treaties 1996 – The WIPO Copyright Treaty and the WIPO Performances and Phonograms Treaty Commentary and Legal Analysis*, Butterworths LexisNexis Yayınları, 2002.
- Rosati E, “GS Media and Its Implications for the Construction of the Right of Communication to the Public within EU Copyright Architecture”, 2017, 54(4), CMLR, s. 1221-1242 (Implications).
- Rosati E, “Linking and Copyright: Easier at Last? First National Applications of the CJEU GS Media Judgement” in Tatiana-Eleni Synodinou, Philippe Jougleux, Christiana Markou, Thalia Prastitou (Eds.), *EU Internet Law in the Digital Era*, Springer Yayınları, 2020, s. 61-79 (GS Media).
- Rosati E, “When Does a Communication to the Public Under EU Copyright Law Need to Be to a ‘New Public’?”, <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3640493> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (Public).
- Rosati E, “CJEU Rules that Linking Can Be Restricted by Contract, Though only by Using Effective Technological Measures”, (09.03.2021), <<https://ipkitten.blogspot.com/2021/03/cjeu-rules-that-linking-can-be.html>> Erişim Tarihi 02 Temmuz 2021 (Contract).
- Sieman J. S, “Using the Implied License to Inject Common Sense into Digital Copyright”, 2007, 85(3), NCLR, s. 885-930.
- Sterling J. A. L, *World Copyright Law*, Sweet & Maxwell Yayınevi, 3. Baskı, 2015.
- Strowel A/Hanley V, “Secondary Liability for Copyright Infringement with Regard to Hyperlinks” in Alain Strowel (Ed.), *Peer-to-Peer File Sharing and Secondary Liability in Copyright Law*, Edward Elgar Publishing, 2009.
- Suluk C/Karasu R/Nal T, *Fikrî Mülkiyet Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2018.
- Şener Y. S, *Fikrî Mülkiyet Hukukunda Dijital Veri Tabanlarının Korunması*, Adalet Yayınevi, 2003.

Synodinou T. E, “Who Is a Lawful User in European Copyright Law? From a Variable Geometry to a Taxonomy of Lawful Use” in Tatiana-Eleni Synodinou, Philippe Jougoux, Christiana Markou, Thalia Prastitou (Eds.), EU Internet Law in the Digital Era, Springer Yayınları, 2020, s. 27-61.

Tsoutsanis A, “Why Copyright and Linking Can Tango”, 2014, 9(6), JIPLP, s. 495-509.

Türkekul E, “İnternet Ortamında Fikir ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri” in Yeşim Atamer (Derl.), İnternet ve Hukuk, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, s. 561-596.

Yavuz L/Alıca T/Merdivan F, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu (Cilt 2), 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2014.